

Taxa postala
pénztár in num.
No. 244716/929.

Szerkesztőség
és kiadóhiva-
tal: Cluj, Str.
Baron L. Pop

19. Telefon: 19-60. Előfizetési árak:
Havonta 110, negyedévre 320, fél-
évre 600, ÉVI 1100 lej. Kül-
földre: Hónaponta 120, negyedévre 360, fél-
évre 720, ÉVI 1200 lej. — Az
KELT
és meg

1 LEU-POSTA

VI KELET

ZSIDÓ NAPILAP

Director-Főszer-
kesztő: Dr. Mar-
ton Ernő. Admi-
nistrátor delegat el girant responsa-
bil-Felelős igazgató: Schwartz Endre
Proprietar-Tulajdonos: Fraternitas
S.A.R.de Editura. Registrul publica-
tionilor periodice No. 43. Dos. 884-
1938. Tribunalul Cluj, Secția III.

Szerda, február 1.
1939-5699. Sebat 12.
XXII. évfolyam, 25. szám.

VILÁG TUKRE

Hitler beszéde után

A jövőért aggódó emberiség hétfőn este ismét a rádiókészülékek előtt szorongott. A német nemzeti szocializmus uralomra kerülésének hatodik évfordulóján Hitler az egyeztetett német birodalom képviselői előtt mértéktelül beszélt a multiról és prezentálta a nyugati demokráciáknak azokat a számlákat, amelyeket közelebről inkasszálni kíván. Hangját a szokottnál kevesebbszer emelte fel, sűrűn köhécselt, egyes helyeken monoton is volt és miután senkihez nem intézett ultimátumot, legfeljebb a zsidóság megsemmisítését ígérte be, helyenként azt a benyomást keltette, hogy beszédének tónusa békésebb, engedelmesebb volt az előzőknél.

A jövő fogja bebizonyítani, hogy mennyire indokoltak az ilyen értelmű angol sajtóhangok és az emlékek, amelyet a beszéd nyomán a londoni tőzsde papirjai fejeztak ki. Lényegében ugyanis Hitler semmi olyant nem mondott, ami a napirenden lévő kérdések megoldását jelentette s a béke ügyét előbbre vitte volna. Eppen ellenkezőleg. Először emelt a Führer félre nem érthető, kategorikus módon igényt Németország egykori gyarmataira. Hosszasan fejtegette a mai Németország túlnépesedését, nyersanyag és élelmiszer-beszerezési nehézségeit; részben, hogy az ő kipróbált metódusa szerint ismételt a részvét szentimentális fátylával borítsa be imperialista törekvéseit, ahogy ezt a szudétákkal is tette, — részben pedig, hogy indokolást találjon. Az újabb követelésekhez, amelyeket alig néhány hónappal Ausztria és a szudétavidék elfoglalása után a világhoz intéz. Vagy módot adnak Németországnak arra, hogy exportáljon, — mondotta, — vagy pedig kénytelen lesz az ország árán is kikényszeríteni a magá „Lebensraumját“.

„Lebensraum“ alatt a Mein Kampf részben a gyarmatokat, részben Ukrajnát érti. Hárommillió négyzetkilométert követelt vissza Hitler Angliától és Franciaországtól. Egyéb-
ként és ezen kívül békében akar élni velük, csak éppen a nyugati nagyhatalmak demokráciás politikai berendezését öntögeti le egy-
esős szatira maróuljával. Vagyis Hitler bé-
két akar, de nem a „rebus sic stantibus“ bé-
két. Anglia és Franciaország ennél fogva
választhatnak a gyarmatok visszaadása, vagy
a gazdasági és fegyveres háború között.

Nem lehet elvitatni, hogy a német kül-
politika darabosságával szemben, amely a
vilmosi időkkel jellemezte, Hitler hétfősti
beszédében ismét megmutatkozott az a pá-
ratlan rugalmasság, amely az utóbbi évek
sorozatos külpolitikái sikereit eredményezte.
Békéről beszélt Hitler Angliának és Francia-
országnak, de ugyanakkor fegyveres segít-
séget ígért Olaszországnak, alátámasztva
Mussolini kardsörtését Franciaországgal
szemben. A játék világos: gyarmati igényű
nekem is vannak, de először Mussolini van
a soron, mert honorálmán kell, hogy a szu-
détakérdésben viszont ő ígért nekem fegyve-
res támogatást...

Még ezen a ponton is gondja volt Hitler-
nek arra, hogy teret engedjen a különböző
értelmezéseknek. Egyrésztől kihangsúlyozta
az olasz fasizmussal tűzőn-vízen való szolidari-
tást, másik oldalán pedig arról beszélt,
hogy csak nem provokált háború esetén áll
Olaszország oldalára. Ebbe a passzusba ka-
pászkodik nyilván az angol optimizmus. A
franciákat azonban nem tévesztették meg
Hitler szónoki fordulatai. A francia sajtó vál-
tozatlanul tele van aggodalommal. És nem
minden indok nélkül. Mert a tengely-sajtó
szerint Olaszország nem provokált támadás-
nak tekintendő, ha a franciák beavatkoznak
a köztársaság oldalán a spanyol polgár-
háborúba. Persze ez az értelmezés a maga
cinizmusában példátlanul áll. Sem a jelenkor
és az utókor még kevésbé fogja megérthetni,
milyen cimen és javálaton szabad az olasz
önkénteseknek nyitlan háborúzni és miért
küldhet Németország löszért és repülőgépet
Francia tábornok frontjára és miért támadják
még a franciák az olaszokat, ha a maguk
által helyesnek vélt módon avatkoznak be a
spanyol polgárháborúba...

Hitler mindenesetre szükségesnek tartotta
kinyilvánítani, hogy Franco tábornok győ-
zelméhez ő is hozzájárult. Németország be-
jelentette tehát igényeit a győzelem meg-
szelendő hasznosítására.

Chamberlain a Hitler-beszédről, római utjáról és a spanyol polgárháborúról beszélt az alsóházban

Az angol miniszterelnök hálásan nyugtázta Hitler szavait, Mussolini békeigyekezetét és elmondotta, hogy Olaszország addig nem békél meg Franciaországgal, míg a spanyol háború végei nem ér

Február 7-ikén lesz a Palesztina-konferencia

London, január 31. Az angol alsóház nagy érdeklődéssel várt mai ülésén Chamberlain kapitány bányügyi miniszter bejelentette, hogy Németországgal jó mederben tárgyalások folynak nemzetközi szén-egyezmény kötésére.

Ezután Henderson kérdést intézett Chamberlainhoz, vajjon kapott valamilyen választ arra a felhívásra, amelyet december 19-ikén intézett Németországhoz.

Nincs kilátás angol-német tárgyalásokra

Chamberlain a következő választ adta: — Elégtétellel üdvözlöm Hitler hétfői beszédének azokat a passzusait, amelyek országaink kölcsönös bizalmáról és együttműködéséről szólnak. Megragadom az alkalmat annak kinyilvánítására, hogy ezeket az érzelmeket egyformán osztja a két ország kormánya és népe. E pillanatban nincs kilátás a német és az angol kormányok közötti tárgyalásra. Megelégszem annak a megállapításával, hogy nemrégiben megbeszélések folytak a német és angol nagyipar között kereskedelmi kérdésekről.

Bellenger munkáspárti képviselő közbeszólt:

— Lesz-e a közeljövőben tárgyalás az angol és a német kormány között?

Chamberlain: Nem.

A kereszttal-konferencia ügye
Malcolm Macdonald ezután kérdést intézett a gyarmatiügyi miniszterhez, hogy mikor lesz a kereszttalkonferencia a Palesztina-kérdésben. A gyarmatiügyi miniszter azt válaszolta, hogy február 7-én, amikor megérkeznek az összes delegátusok.

Chamberlain ezután felszólították, te-

gyen nyilatkozatot olaszországi utjáról, a miniszterelnök a következőket mondotta:

— Örömmel ragadtam meg az alkalmat, amelyet Mussolini nyújtott, hogy megújítsam a Münchenben kötött személyes kontaktust. Párizson keresztül haladva, lord Halifax és Daladier-val és Bonnet-val találkoztunk. Személyes beszélgetésünk kapcsán megállapítottuk, hogy a két kormány azonosan áll mellette a kérdéseket. Meg akarom itt ismétetni, amit Mussolininek táviratomban is kifejeztem, hogy meleg köszönetet mondok neki mind azért, amit nemcsak Rómában, hanem egész olaszországi utunk alatt tett.

„Nem egyezhettünk meg az összes vitás pontok felett“

— Lord Halifax-szal együtt két hosszú beszélgetést folytattunk Mussolinivel és Ciano-val január 11-én és 13-án. Ezek a beszélgetések a teljes őszinteség atmoszférájában folytak le és nem volt a várható, hogy az egyik, vagy másik fél teljesen elfogadja a másik fél szempontjait. Így tehát nem egyezhettünk meg az összes vitás pontok felett. Mindenesre elértük a célt, mert amikor a beszélgetések végetértek, mind a két fél jobban megértette a másik szempontjait. De nem lehet azt állítani, hogy egy konferenciáról, vagy formális tárgyalásról lett volna szó.

„Mussolini politikája a béke vonalán mozog“

Mussolini mindenekelőtt le kívánta szögezni, hogy politikája a béke vonalán mozog és bármikor hajlandó lathatni befolyását a béke érdekében, ha erre szükség volna. Házigazdánk azt is precízizta, hogy a Róma-Berlin tengely sarkpontja Olaszország külpolitikájának. Mi ugyanolyan világosan kifejeztük, hogy az Anglia és Franciaország közötti szoros együttműködés alapja a brit politikának.

(Folytatása a 8. oldalon)

Ady halálának husz- éves fordulójára

Pár napja husz éve mult, hogy Ady Endre, a legnagyobb modern magyar költő, egy letűnt korszak prófétái ihletű dalnok, meghalt.

E lap hasábjain különösen helytálló a róla való megemlékezés, mert Ady Endre annak a magyar liberálisizmusnak, annak a demokratikus közszellemnek volt kifejezője, amelyben a magyar zsidóság pályája felfelé ivelének látszott s szorosan kapcsolódott bele a modern magyar kulturális és gazdasági élet virágzásába.

Ady kétségkívül egyike volt a legnagyobb magyar szellemeknek. A hétszilvafás koldus-nemesség fájáról sarjadt, amely minden haladó és egyben minden reakciós mozgalomnak adott vezető férfiakat.

Ennek ellenére ma már olyan „kritikusok“ is bőven akadnak, akik Adyt elszódosítottként, a zsidó szellem megfertőzöttjeként bélyegzik meg.

Forradalmiságában, nyugatiasságában, biblikus erejű káromlásában, a zsidó „destruktív“ áru és kompromittáló vonásait igyekeznek felfedezni s azt is szemére lobbantják, hogy irodalmi pályafutásának akadályokkal és hangos sikerekkel kibélelt útján zsidó kritikusok, mecénások és kiadók lendítették előre.

Ez az utóbbi kétségkívül igaz, de a többi vádak éppoly légbőlkapottak, mint az európai reakció összes vádjai, amelyek ma már Goethe sem, kimélik s a nagy weimari bölcsben az „internacionalizmus“ első hirdetőjét pellengérezik ki.

Ady zseni volt; a zsenik forrongó lelkiismeretével, emberiségével, nyugtalan-ságaival, igazságkeresésével és igaztalanságaival áldott, vagy átkozott ember, akit megbabonázott korának erjedő eszméisége, aki a hazafiaskodó, urambátyám-hangulatok mögött — Petőfi után először — ébredt rá a magyar valóságra: a föld népének kiszákmányoltságára, arra a „lát-hatatlan Magyarországra“, melynek mélyében nemzetiségi és szociális elégedetlenségek erjesztették és készítettek elő a nagy történelmi fordulatot.

Petőfi sohasem juthatott el Párizsba. Ady azonban eljutott s itt könnyű volt meglátnia azt az irt, mely hazája látszat-liberálisizmus és a valóságos demokrácia intézményei között tátongott.

A falu, a kiscemesség: fiát, Párizsban, sőt jóval előbb: a „zsidó Váradon“ elkapták és megrészegítették az a városi szellem, melynek abban az időben igen nagy mértékben a zsidó intellektuelek és a zsidó polgárság voltak a hordozói.

De ez a szellem nem alakította át, nem „fertőzte“ meg, csupán feloldotta lelkében azokat a feszültségeket, amelyek idegeiben, agyában, véralkatában születésétől kezdve adva voltak. A hatás kétségkívül kívülről jött, de Ady zsenije a maga képére formálta a hatásokat, ősi magyar zengést adott nekik, a kálvinista prédikátorok hangján prófétált egy jobb és emberibb magyar jövőről.

Az a korlevegő, amelyben Ady jóslatai, csodálatos mélységeibe világító versei felrepültek a modern magyar költészet égre, csaknem teljes egészében elpárolgott.

Az a zsidóság, mely őt vállára emelte s az is, melyet „Bélyeges sereg“ című versében az együttérzés, a forró rokonszenv lendületével ölelt magához — ma kitagadottan, megalázva, zsidótörvénnyel sújtva keresi a magyar globuszban számára „elsüllyedt utakat“.

Ha Ady ma élne, talán szóhoz sem jut-

an nem
a célta-
a nem-
a álita-
ti szo-
eletének
ban a
litották
követke-
erületek
a munk-
ak.
német-
zdaság-
alapeive
reszekkel
él rend-
él telje-
zág töb-
e.
k
kommun-
goztatta,
megszün-
etek kö-
— hogy
andának
gy szó
ajtkák a
zu béké-
met em-
negtama-
mondolna.
együtt-
Ugyan-
a német-
t barát-
ülés kap
p közre-
tönt szeg-
goztatta,
pcsolatai
elé er-
nja ezek-
Német-
t olyan
a német
nygel-
gével
krán kö-
áltott ki
a közös
tárgyal-
l beszél-
negtörté-
zik
miniszter-
Horthy
ségi pa-
a zsidó-
A meg-
András
és Kő-
áró Vay
nás-
amok
óban az
aragay
tek őst-
tásának
erencián
lapítani,
ának be-
matban
turisták
ték va-
ngedélyt
átutaz-
a, vagy

na, vagy egészen más hangon jutna szóhoz, mint a háboru előtti liberális korszakban, melyet nagy hiték és álmok hevítettek és az emberiség haladásában való feltétlen bizalom hatott át.

Talán jobb is, hogy nem érte meg a mai idöket: az októberi forradalom bukása utáni visszahatás betetőzését s azoknak a zsidó barátainak kirekesztését a magyar irodalmi és kulturális életből, akik olyan sokat tettek és hadakoztak érte.

Mélyes humanizmusa, mely éppugy táplálkozott a klasszikus magyar hagyományokból, mint a kortársi európai levegőből — a legnemesebb nacionalizmussal volt átszőve.

Ez az „elzsidósodott” zseni Balassa és Petöfi után a legtisztábban hozta ki mindazokat a szépségeket, melyek a magyar nyelvben rejtőztek s Petöfinél is szélesebbre tárta ki a magyar nép lelkiismeretét, jóságának, emberszeretetének kapuit.

„Nagy az én bünöm: a lelke, bünöm, hogy messzelátok és merek” — énekelte, de akkor még nem tudta, hogy ezért a bünért egy egész nemzedéknek, az összes jóakaratu embereknek bünhödniök kell.

Halálának huszadik évfordulóján fájó, de kissé felemelő is a reá való emlékezés. Költészetén nemcsak a magyarság legjobbjai nevelődtek, csiszolódtak, kaptak világszemléletet és lelkesedést, de arra a magyarul beszélő zsidó értelmiségre is óriási volt a hatása, mely ma már társalanul, magára utalva, megállva és dacos visszahúzódsással emlékszik vissza Ady fellépésének és tündöklésének letűnt korszakára.

Ady nemcsak magyar költőnek volt nagy, hanem a szó legmagasabb értelmében európai költő volt, ha európaiság alatt — legalább is multidejű vonatkozásban — az emberiség felemelkedésében való nitet, a szociális igazságszeretet, a lelkiismereti szabadságot, a testi és lelki önrendelkezést és az egyéniség tisztelgetését értjük.

Ady olyan rejtett, halk, elfinomult érzéseket szólaltatott meg, amelyek tulzenegnek egy kis nemzet szűk keretein és az egyetememes emberbe torkolllanak. Ezért voltak és vannak kitünő fordítói és ezért találtak versei megértő közönségre az összes kulturnemzeteknél, legfőképpen a franciáknál, angoloknál és északi népeknél.

Ez az egyetemesség volt az, ami a zsidó szivekben és lelkekben is olyan erőteljes visszhangot vert. Férfiassá kiállásai és elágyuló, asszonyos sirásai, forró érzékisége és megrendítő szomorúsága ma is a szívunkig hatol, ha verseit olvassuk.

Biblikus ember volt: „igém bővek, zenögök, nagyok, papoknak ivadéka vagyok” — énekelte s valóban: nincs a magyar irodalomban, se a klasszikusban, se a modernben hozzá hasonló költő, aki az ó-testamentum tömör nyelvén, illatos, erőteljes szóképeiben annyi igazságvágyat, felháborodást, fenyegetést, rajongást, átkot és áldást fejezett volna ki; aki — miként Izráél prófétái — azért gáncsolódott, hogy javítsa, felrázson, új utakra vezessen.

Nagy költő volt s ma ez a nagyság élesebben világít a köröttünk terjengő éjszakába, mint nyugalmasabb, emberibb korbán világíthatna.

A harc, amelyet emberként harcolt, egyelőre vereséget szenvedett, de amit mint költő alkotott: örök és feledhetetlen.

A nagy magánosságban, ami körülvesz bennünket, vigasztalás forgatni kötetit s a halálára való emlékezés egyben arra emlékeztet bennünket, hogy az emberiség legjobbjai velünk voltak és velünk maradnak.

Az ár, mely szörnyű szennyet kavart, majd elvonul egyszer s akkor a Génusz, az emberi lélek jobbik fele kitör a sírból, hogy lángszlopként járjon újra előttünk.

Ady Endre ilyen lángszlop volt s ha fényét ma el is sötétítik a vihar fellegei — a fény azért tovább él s egyszer majd újra világítani és melegíteni fog.

Salamon László

— Felemlék a katonai nyugdíjakat. Bucurestiből jelentik: Mitita Constantinescu nemzetgazdasági miniszter intézkedett a katonai nyugdíjilletmények felemelése érdekében.

Február hó folyamán megtörténik az exportáló vállalatok átröstálása

Elültják az exporttól azokat a vállalatokat, melyekkel szemben a multban kifogás merült fel. Március elsejével már csak az új rendszer szerint lehet exporttal foglalkozni. Az exportszindikátusok februárban megkezdik működésüket

Bucuresti, január 31. A főváros beavatott köreiben tisztában vannak azzal, hogy az export-tizlet szabályozásának kérdése február folyamán végleges rendezést nyer.

A kormány tudvalevőleg felszólította az exporttal foglalkozó vállalatokat arra, hogy az exportörök szindikátusába való felvételük végett adataikat közöljék a kormánnyal. Ez a jelentkezési határidő január 31-ével lejár.

A nemzetgazdasági minisztérium illetékes szervei már meg is kezdték a begyűlt anyag átvizsgálását és csoportosítását. Ennek a felülvizsgálásnak a folyamán külön elbírálás alá veszik minden egyes vállalat helyzetét abból a szempontból, hogy fölvehető-e az export-szindikátusba, vagy sem.

A felülvizsgálásnál használt kritériumok nem szorítkoznak csupán a vállalatok által kifizetett kérdőívek adatainak verifikálására. A kormánynak az a meggyőződése, hogy a jelentkezők sokaságában a szelektiót is szem előtt kell tartani. Ezt az átröstálást olyképpen fogják elvégezni, hogy megállapítják, hogyan teljesítették

az exportáló vállalatok hivatásukat a multban és így mennyiben szolgálták az ország érdekeit. Azokat a vállalatokat, amelyekről megállapítást fog nyerni, hogy visszaéltek helyzetükkel, vagy pedig nem követték minden vonatkozásban az export szabályozására kiadott törvényeket és rendelkezéseket, törölni fogják azoknak a cégeknek a sorából, amelyek a jövőben export-ügyletek lebonyolítására felhatalmazást kapnak.

Ez a felülvizsgálás február folyamán megtörténik, mivel az exportszindikátusoknak februárban meg kell alakulniuk.

Március elsejével az exportban már csak azok a vállalatok vehetnek részt, melyek helyzete végleges tisztázást nyert és amelyek az exportszindikátusok rendes tagjai lettek.

Ezek az exportszindikátusok fogják ellenőrizni ezentul a kivitel lebonyolításának és az egyes export-vállalatoknak a helyzetét. A szindikátusok ebben a vonatkozásban a hivatalos ellenőrző szervek szerepét is át fogják venni. (r-r.)

Akiknek adóját 1937. év tavaszán jogerősen állapították meg, nem kötelesek adóvallomást beadni

Megirtuk, hogy a pénzügyminiszter rendeletet adott ki az adóvallomások elkészítéséről, amelyek ez évben február 28-ig adhatók be. A rendelet szerint adóvallomást köteles beadni minden olyan iparos és kereskedő, aki a Patenta fixa szerint adózik és akiknek három éves kivétési határideje 1938 vagy 1939 március 31-én lejár. A rendelet szerint tehát

azok, akiknek patenta fixa adóját 1937 év tavaszán jogerősen állapították meg — tehát a kivétési határidő 1940 március 31-én jár le — ez évben nem kötelesek adóvallomást beadni. Ha azonban 1937 vagy 1938 évben az illetőket ideiglenesen sorolták be a patenta fixa valamelyik osztályába, ezek is kötelesek adóvallomást beadni.

Milyen intézkedések történtek a mérnöki foglalkozás románosítása érdekében

Néhány figyelemre méltó bejelentés a mérnökszövetség országos közgyűlésén

Bucuresti, január 31. A romániai mérnökszövetség vasárnap tartotta huszadik közgyűlését, amelyen az egész országból jelentős számban vettek részt a szövetség tagjai. Az Andrei Ionescu főtitkár által felolvasott jelentés szerint a szövetségnek ma már több mint 3200 tagja van. A mérnöki cím viseléséről szóló törvény kiharcolása a szövetség tevékenységének egyik eredménye volt. A technikusok testületének szervezete ugyancsak a mérnökszövetségnek volt köszönhető.

Külön fejezetet szentelt Ionescu főtitkár a nemzetiségi kérdésnek. A mérnökszövetség — mondotta — az integrális nemzeti eszme vonalán marad továbbra is. Az új alkotmányos rend, azon elvek fényében, amelyek szövegéből és szelleméből fakadnak, a foglalkozásokat, a nemzeti szintézis elemeivé avatja és biztosítja a románság állandó uralmát az összes tevékenységi szektorokban. Más szóval egy megszorító alkotmányos rendelkezés híján is meg lehet valósítani a foglalkozások románosítását, visszaállítva a nemzeti munkát a maga történelmi jogaiba. Bár a mérnökök iránt egyre nagyobb kereslet mutatkozik, a külföldi tőkével dolgozó vállalatok részéről szervezett ellenállás nyilatkozik meg a román mérnökök és technikusok jobb megfizetésével szemben. A mérnökszövetség állást foglalt ez ellen. A vállalatoknak végül is engedniök kell, kényszerből, ha nem önkéntesen, mert vezetőiknek és protektorainak meg kell érteniök egyszer, hogy a vállalatok megszüntetése a tőke, profit eszközei lenni; azok

általános érdekü funkciókat töltenek be és így be kell iktatódniok a nemzet felsőbb érdekeibe.

Sikerült elérnünk azt, hogy a mérnök-kollégium létesítéséről szóló törvény legyen az első — és eddig az utolsó — az 1938 februári alkotmány alapján készített törvény, amely rendelkezéseiben felöleli a foglalkozások románosítására vonatkozó alkotmányos előírásokat.

A mérnökszövetség ezenkívül több ízben interveniált a közmunkügyi minisztériumnál a köz- és magánmunkálatok szabályozása érdekében. Az erről szóló törvényjavaslat már készen áll és valószínű, hogy ebben az évben törvényerőre emelkedik. Az új törvényre azért volt szükség, mert így módon:

a) Megszüntetjük a nagyobb munkálatok néhány nagyvállalat kezében való monopolisztikus összpontosulását, amelyek nagyrészt idegen tőkével dolgoznak.

b) Hogy nacionalizáljuk a köz- és magánmunkálatokra beállított vállalatokat és románosítsuk a technikai vállalkozásokat, valamint

c) hogy megadjuk a módot fiatal román mérnököknek az akadálytalan érvényesülésre.

— 50 millió lejes szubvenció a Társadalmi Szolgálat céljaira. Bucurestiből jelentik: A Principele Carol kulturális pályázat 50 millió lejnyi szubvenciót utal ki a Társadalmi Szolgálat beszerzése céljaira.

A Baal-Mölaacha zsilvölgyi szervező akciója

Annak a szervezési kampánynak a során, melyet a Baal-Mölaacha szervezet indított be a zsidó iparosság egységesítése érdekében, egyik jelentős alomása a Zsilvölgyének beszerzése.

Az a párszáz iparos, aki országrészünknek ebben a felében él elsősorban, nélkülözött egy egységes iparos keretet és így nem tudott résztvenni abban a nagy munkában, melyet a zsidó iparosság az országépítés érdekében kifejtteni köteles.

A Baal-Mölaacha szervezet, mely csatlakozásra szólította fel egész Erdély zsidó iparosságát, a cionista szervezkedés fontosságát átérző emberekre talált a Zsilvölgyében is.

A kezdeményezés érdeme Schwartz Dezső aninószai chavérunké, aki személyesen jött Kolozsvárra felajánlani munkásságát és aki Friedmann Jenő és Wiesel Jakab lupényi chavérokkal a kezdeti nehézségeket küzdötték le.

A lelkes munka eredménye egyelőre Aninósz, Petrozsény és a lupényi csoportok megalakulása, melyet követni fog a vulkáni és resicai alakuló közgyűlés is. Remény van rá, hogy rövidesen az egész Zsilvölgyének zsidó iparossága csatlakozik mozgalmunkhoz és így a cionizmusnak egy új és értékes tömeget szerezhetünk.

Ennek a reménynek a biztosítékai azok a lelkes emberek, akik a már megalakult csoportok vezetőségében foglalnak helyet és akik lelkesen dolgoznak a Zsilvölgyének teljes beszerzéséért.

Tudósításaink a következők:

Lupény
Január 22-én tartotta alakuló közgyűlését a Baal-Mölaacha lupényi csoportja, amelyen az ottani zsidóság teljes számban vett részt. A közgyűlést Friedmann Jenő nyitotta meg, aki üdvözölte a Baal-Mölaacha központi jelenlevő alelnököt, Schlesinger Sámuel, aki eljött a lupényi zsidó iparosság első lépéséhez.

Schlesinger Sámuel hatásos beszédben szólított fel az ottani zsidó iparosságot az aktív cionista munkára, bizonyítva azt, hogy ez az egyedüli útja ma már a zsidóságnak. Ezután Wiesel Jakab mondott köszönetet a központi alelnök fáradozásaiért, melyet az ottani zsidó iparosság felvilágosítása érdekében tett és felszólítja a jelenlevőket a Baal-Mölaacha mozgalomhoz való csatlakozásra. A közgyűlés egyhangulag elfogadta Wiesel Jakab indítványát, kimondotta a Baal-Mölaacha lupényi csoportjának megalakulását és a következő vezetőséget választotta: Elnök: Friedmann Jenő, titkár: Wiesel Jakab, pénztáros: Wiesel Dávid, jegyző: Berger Miksa.

Petrozsény
Petrozsényben január 23-án alakult meg a Baal-Mölaacha helyicsoportja népes gyűléssel.

A gyűlést Sajovits Ezra nyitotta meg és átadta a szót Schlesinger Sámuelnek a központ alelnökének.

Schlesinger Sámuel rövid, de tömör beszédben ismerteti a zsidó iparosság fontosságát a cionizmusban és az ebből fakadó felelősséget és felkéri a jelenlevőket a szervezet ottani csoportjának megalakítására.

A jelenlevők elfogadják Schlesinger indítványát és a következő vezetőséget választják meg: Elnök: Sajovits Ezra, alelnökök: Grünfeld Henrik és Rézműves Márton, pénztáros: Nagy József, titkár: Fischer Samu, ellenőrök: Perl Kálmán és Pflanzner Emel. Választmány: Moskovits Vilmos, Pflanzner Géza, Geller Mendel, Goldenberg Ignác, Edelstein Márton.

A Baal-Mölaacha szebeni nagygyűlése

Folyó hó 22-én nagyszabású gyűlést tartott a Baal-Mölaacha szebeni csoportja, amelyen résztvett a szebeni zsidóság minden rétege.

Általános meglepedést keltett a gyűlésen megjelent vallásos zsidóság nagy érdeklődése a cionista problémák iránt és az a megértés, melyet ujabban a város rabbijával az élen a zsidóság ezen értékes rétege tanusít.

A gyűlést, amelyet a szervezet ottani elnöke, az agilis Grünberger József nyitott meg, a mai súlyos időnek megfelelő komoly problémákkal foglalkozott.

Többek között megtárgyalták az átrétegzés nehéz problémáját, melynek keresztülvitele érdekében a szebeni Baal-Mölaacha felajánlotta szolgálatait a szebeni zsidóságnak.

Határozatba ment, hogy a Baal-Mölaacha átképző tanfolyamokat indít be Grünberger József elnök irányítása mellett, akik egyébként a szebeni ZsNSZ helyicsoportjának elnöke is és általánosan ismert, lelkes cionista vezető.

A BECSI Prof. Normandianban, a alapján az zsidók hely

Amikor a csapatok B csapatát 170 ság számát azzal száma vemberig Ausztriát.

felül a szül elszegényed A csatlakozók százaa. Ma 20. más 15.000 házában 50

új felvételi tett kilenc személyt, k gyermekket a számokba gyermek, a napjaiban valamint

az Anschlu támogatás

Bécsben

Elképző, v

további 20 jelentve. A

előokra ha

kát fordít

templomok

mindössze

egyet félmi

amig külön

osokkal nag

A bécsi

folyton cs

nyegedmill

thitközségi

sekből val

adományok

egy millió

szervezetel

Jewry és

NEM K

TREU". E

transzfer-

1937. nov

zsidó tud

kíváncsol

többé devi

kelt ígér

kát bocsá

gáló trans

vonták. E

az „Alttr

devizatar

zelebbi ná

sát.

Mértéke

Alttrou s

szüntették

osokkal na

mára sok

transzferr

FARIN

olasz min

lást tett

Streicher

nasználta

gyűlést h

Farinacci

vezérei k

les besz

A Stre

nek szös

tartott a

Streicher

bben a

ogy a r

oltak és

zsidó

itni a fe

Streicher

dök is e

vagy est

álló ham

én meg

gyok az

geket. A

nem fog

egyeteme

NEWY

ZSIDOS

metorszá

grotcszk

meg O

Zsidó f

A Zsidó Távirati Iroda jelenti:

Németország

A BÉCSI ZSIDÓK HELYZETE 1938-BAN. Prof. Norman Bentwich a Manchester Guardianban, a bécsi zsidó hitközség jelentése alapján az alábbi helyzetrajzot adta a bécsi zsidók helyzetéről:

Amikor az elmúlt év márciusában a német csapatok Bécsbe bevonultak, a bécsi zsidóság számát 170.000-re, az egész ausztriai zsidóság számát pedig 190.000-re becsülték. Ma a zsidó lakosság számát 1938. márciusától novemberig mintegy 25.000 zsidó hagyta el Ausztriát. A halálra ítélt és 5000-rel muja felül a születések számát. A zsidó lakosság elszegényedése egyre nagyobb méreteket ölt. A családkozás első napjaitól kezdve az éhezések száma tartotta el a hitközségi népkönyvben. Ma 20.000 embert táplál a népkönyv és más 15.000-nek pénzsegélyt ad. Az aggodalmának 500 helye teljesen megtelt és 2000 házának 500 helye teljesen megtelt és 2000 új felvételi kérvényt regisztráltak. Az elmúlt év felvételét kilenc hónap alatt a hitközség 15.581 személyt, köztük 8000 férfit, 6000 nőt és 1500 gyermeket segített kivándorlásra. Ezekben a számokban nem foglaltatik bent az az 1000 gyermek, akiket decemberben és január első napjaiban Bécsből Angliába vándoroltattak, valamint az a körülbelül 10.000 ember, aki az Anschluss első napjaiban saját erejéből, támogatás nélkül vándorolt ki.

Bécsben körülbelül 10.000 zsidó vesz részt a képzésben, vagy átrétegesítő tanfolyamokon és további 20.000 van ilyen tanfolyamokra bejelentve. A hitközség büdzséjéből szociális célokra havonta mintegy másfélmillió márkát fordítanak, míg a kultuszintézmények, templomok, temetők, stb. fenntartására mindössze 100.000 márkát. Kivándorlási segély félmillió márkát emészt fel havonta, míg különböző más segélyintézmények még sokkal nagyobb összegeket igényelnek.

A bécsi hitközség helyi bevételei, amelyek folyton csökkenőben vannak, havonta alig negyedmillió márkát tesznek ki. Ebből a hitközségi adó mintegy 80.000 márkát, temetésekből való bevétel 50.000 márkát, a többi adományokból tevődik össze. A több, mint egy millió márkás deficitet a külföldi zsidó szervezetek, elsősorban a Council for German Jewry és a Joint fedezik.

4.

NEM KAP TÖBB DEVIZAT AZ „ALTREU”. Berlini jelentés szerint az „Altreu” transzfer-társaság, amelynek a segítségével 1937. november 3-ikától körülbelül 2500 zsidó tudott némi tőkével Németországból kivándorolni, nem kap a Nemzeti Banktól több devizát. Azt a néhány hónappal ezelőtt ígérték, hogy újabb 3 millió aranymárkát bocsátanak a zsidó kivándorlást szolgáló transzfer rendelkezésére, végleg visszavonták. Emiatt számolni kell azzal, hogy az „Altreu” transzfer-társaság, amelynek devizatartalékjai kimerültek, már a legközelebbi napokban ki kell mondja felszámolását.

Mértékadó körök véleménye szerint az Altreu számára a devizaszolgáltatást azért szüntették be, mert Rubleval jelenleg egy sokkal nagyobb méretű és Németország számára sokkal nagyobb hasznát biztosító transzferről folynak tárgyalások.

FARINACCI BERLINBEN. Farinacci olasz miniszter és antiszemita vezér látogatást tett Németországban. A látogatást Streicher nagy antiszemita manifestációra nasználta fel. A Sport Palaceban antiszemita gyűlést hívtak egybe, amelyen Streicher és Farinacci, a német és olasz antiszemitizmus vezetői karonfogva jelentek meg. Mindketten üles beszédeket tartottak a zsidók ellen.

A Streicher-lapok hozzák annak a beszédnek szövegét, amelyet Streicher tartott a berlini egyetemen, az úgynevezett Streicher fakultás felavatása alkalmából. Ebben a beszédben Streicher elmondta, hogy a német egyetemek eddig zsinagógák voltak és bár a zsidókat kiirtották innen, de a zsidó szellem megkísérli itt is, ott is feljutni a fejét. Egy olyan tudomány, mondotta Streicher, amely abból indul el, hogy a zsidók is emberek, az nem tudomány, hanem vagy ostobaság, vagy pedig zsidó szolidaritás. Ha én itt beszélek, az nem az én megfizetettésemet jelenti, hanem én vagyok az, aki megfizetlem ezeket a helyiségeket. A nemzeti szocializmus előtti időkben nem fogadtam volna el meghívást, hogy az egyetemen előadást tartsak.

NEWYORK „A NEMZETKÖZI VILÁGZSIDÓSÁG HATALMI CENTRUMA. A németországi Amerika-ellenes kampány egészen groteszk formákat kezd ölteni. Most jelent meg Ottmann Krainz szocialista írónak „Zsidó fedezők fel Amerikát” című könyve,

amelyben a következő fantazmagóriákat szövegezi le, amelyeket az egész német sajtó nagy diadallal reprodukál: „A titkos zsidó világkormány, a zsidóság évezredek álma valóság lett. Newyorkban végre megtalálta a nemzetközi világzsidóság ideális hatalmi centrumát. Ez a hatalmi centrum, mint valami ragadozó állat, könyörtelen karmaiba kaparintotta az északamerikai kontinenst”.

A Zsidó Távirati Iroda csak a kuriózum kedvéért jegyzi meg, hogy a náci sajtó Cion bölcseinek székhelyét nemrégiben még Genfben, vagy Moszkvában, esetleg Prágában vélte felfedezni.

SZEMÉTTELEP A TROPPAUI ZSINAGÓGA HELYÉN. Cseh lapok jelentése szerint a Csehországtól elszakított Troppauban, az a helyen, ahol a zsinagóga állott, miután a novemberi pogromnapok alatt a zsinagóga porráégett, most egy szeméttelést létesítettek.

KARLSBAD, EGER ÉS AUSSIG ZSIDÓMENTES. Egy nagy prágai cseh lap munkatársa nemrégiben beutazta a Németország-hoz csatolt szudétaterületet és utazásáról beszámolván, többek között a következőket írja: „Egerben, Karlsbadban és Aussigban nincs többé zsidó probléma, mert ezekben a városokban már egyetlen egy zsidó sem lakik.

Lengyelország

A lengyel kormány lapja a zsidókérdésről

A félhivatalos Gazeta Polska, amely a kormány politikájának szolgálatában áll, legutóbbi számában vezércikket közölt, amelyet a készülő lengyel zsidótörvény első hivatalos bejelentésének lehet tekinteni.

„A legutóbbi hat hónapban — írja a lap — sok minden változott a lengyelországi zsidókérdés körül. A kérdés sürgősségét egyformán elismerte Anglia, Franciaország, az Egyesült Államok, sőt maguk a zsidók is. Lengyelországban egyre jobban terjed az a meggyőződés, hogy a zsidókérdés egyrészt a zsidó tömegek Lengyelországból való kivándorlását jelenti, másrésztől azonban függetlenül a kivándorlási tervről, magában Lengyelországban is gondoskodni kell olyan egy tervszerű és azonnali törvényes intézkedések révén. A legfontosabb az, amit hangsúlyozni kell, hogy maguk a lengyelországi zsidók is felismerték, hogy a lengyel állam határain belül további egzisztenciájuk kérdését és formáját szabályozni kell. Noha a zsidó lapok nem irnak ebben az irányban, úgy néz ki, hogy a zsidó tömegek számának ezzel a lehetőséggel. Ez a fájdalmas és elviselhetetlen kérdés azonban kemény vizsgálatot jelent a lengyel lakosság számára is. Lengyelországban ugyanis olyan atmoszférát teremtettek, amely ezt a kérdést a kelleténél is sokkal sürgősebbnek és súlyosabbnak állítja be. Rendkívül fontos újra elviselhető atmoszférát teremteni”.

Zsidó körökben a fenti cikkkel kapcsolatban az a vélemény, hogy a bejelentett zsidótörvény lényegében a nemzeti egységpart által az elmúlt év májusában elfogadott zsidó-program alapján fog mozogni. Ez a program többek között azt kívánja, hogy a zsidóknak a gazdasági életben való részvételét jelentősen szorítsák meg. Az a vélemény azonban, hogy a törvény nem fog faji alapon mozogni, ugyanis ki fogják venni azokat a törvény rendelkezései alól, akik bár zsidó származásúak, a zsidó közösségről azonban leváltak és a lengyel államnak és nemzetnek nagy szolgálatokat tettek.

A Zsidó Távirati Iroda még azt is közli, hogy a Gazeta Polska, amely eddig egyáltalában nem számított antiszemita lapnak, a fentemlített vezércikk megjelentetésével egyidőben elbocsátotta összes zsidó alkalmazottait. Így például elbocsátotta a lap sok éven át volt londoni tudósítóját, Florian Szokolovot, aki Nachum Szokolovnak, a cionista világszervezet elhunyt elnökének fia.

ANTISZEMITIZMUS A LENGYEL EGYETEMEKEN. A közoktatásügyi miniszter tegnap válaszolt dr. Emil Sommerstein zsidó képviselőnek interpellációjára, amelyben a zsidó képviselő a lengyelországi egyetemeken történő antiszemita megnyilatkozásokat tette szóvá. A közoktatásügyi miniszter az interpellációra adott válaszában kijelentette, hogy vizsgálatot vezetett be és hogy a főiskolai hatóságok a maguk részéről minden rendelkezésre álló eszközt meg fognak ragadni, hogy a zsidó diákok ellen irányuló excessusokat, vagy bármilyen olyan megnyilatkozásokat, amely az egyetemeken rendjét zavartja, megakadályozzon. Azon a napon, amikor a közoktatásügyi miniszter ígérete elhangzott, a varsói egyetemen új antiszemita

excessusok voltak. Az antiszemita diákok megrohanták a zsidó diákokat, eldobták tőlük diákigazolványukat és szétszakították azokat.

A Bund zsidó munkásszervezet konferenciára hívta össze a zsidó proletár társadalmi szervezeteket és ezen a konferencián többek között elismerték a fejtették ki ama bátor harccal szemben, amelyet a zsidó diákok a lengyel egyetemeken létesített gettó-padok ellen folytattak. A konferencia a következő határozatokat hozta:

1. Két hetes akciót proklamálnak az egyetemi gettó ellen.
2. Az összes lengyel proletár és demokrata szervezeteket felhívják, hogy támogassák ezt a tiltakozó akciót, szövegezzék meg tiltakozó határozatokat és küldjenek küldött-ségeket ebben az ügyben a kormányhoz.
3. Felszólítják az összes proletár és demokrata sajtóorgánumokat, hogy aktívabban harcoljanak az egyetemi gettópadok ellen.

Csehszlovákia

A PILSNERI SÖR TISZTA ARJA. Mint a Prager Montag jelenti, a pilsneri sörfőzde igazgatóságából a zsidó tagok kiléptek és így a pilsneri sör teljesen árjásitva lett.

A SZLOVÁKIAI ZSIDÓK ZSOLNAI KONFERENCIÁJA. Zsolnán a szlovákiai zsidóság engedélyezett szervezete, a központi zsidó iroda, kongresszust tartott, amelyen az összes hitközségek és zsidó szervezetek mintegy háromszáz delegátusa vett részt. A konferencia elhatározta, hogy a zsidóság hajlandó az autonómia vált szlovákiai gazdasági élet felépítésében teljes anyagi és szellemi erejével résztvenni. A konferencia ezután különböző kulturális és pénzügyi kérdésekkel foglalkozott.

Palesztina

A JEWISH AGENCY 5698. ÉVI BUDGETJE 619 EZER FONT VOLT. A Jewish Agency most adta ki a szeptember végén lezajlott 5698-as zsidó évről szóló tevékenységének jelentését. A jelentésből kiderül, hogy a Jewish Agency kiadásai az elmúlt évvel szemben 24,2 százalékkal növekedtek, mégpedig 499 ezer fontról 619 ezer fontra emelkedtek. A Jewish Agency és a Keren Hajjeszod összes bevételei 606 ezer fontot tettek ki. Ebből a Keren Hajjeszod 477 ezer, a Jewish Agency külön 139 ezer fontot hozott fel. A Keren Hajjeszod összbevételeinek csaknem a fele, éppúgy, mint az előző években is, Amerikában gyűlt össze. Amerika 212 ezer, Dél-Afrika 62 ezer, Anglia 25 ezer, a palesztinai jövedelmek pedig 20 ezer fontot hozott fel. A speciális konszolidációs és biztonsági alapra is Amerika hozta fel aránylag a legtöbbet, 81 ezer fontot.

A KH a felhozott pénzek 90 százalékát, vagyis 430 ezer fontot a Jewish Agency rendelkezésére bocsátotta.

A Jewish Agency a felhozott összegeket a következő célokra fordította: mezőgazdasági telepítésekre 199 ezer fontot, az előző

évi 125 ezer fonttal szemben, német zsidók letelepítésére 23 ezer font, az előző évi 43 ezer fonttal szemben, több mint 100 ezer fontot a Palestine Agriculture Settlement Association részvényeibe fektetett a Keren Hajjeszod.

A legutóbbi két évben 110 ezer font kölcsönt kaptak a mezőgazdasági kooperatívák és 58 ezer fontot a többi telepesek. A mezőgazdasági kiadások rovatába tartoznak azok az előlegek is, amelyeket az elmúlt két évben alapított 32 új telepnek nyújtottak. 40 ezer fontba került a rechoboti kísérleti állomás, amely a kormánytól még külön ötezer font szubvencióban részesült. A kísérleti állomás jövedelme az elmúlt két évben ötezer fontot tett ki.

Építkezésre és közmunkákra 151 ezer fontot fordított a Jewish Agency, az előző évi 66 ezer fonttal szemben. Biztonsági célokra az előző évi 89 ezer fonttal szemben 99 ezer fontot. A különböző országok Palesztina-hivatalainak eltartására, azonfelül új bevándorlók segélyezésére, kivándorlási otthonok stb. fenntartására 90 ezer fontot fordítottak.

Az ipar támogatására három alap szolgált: egy a nagy cégek, egy a kisebb cégek és egy pedig különösen sürgős esetekre. 98 kicsi és 40 nagyobb cég kapott mintegy huszezer fontot kitevő kölcsönt. A Jewish Agency külkereskedelmi intézménye 168 palesztinai cégnek 1331 megbízást szerzett Szíriából, Egyiptomból, Törökországból, Ciprusból és az Egyesült Államokból összesen 28 ezer font értékben.

26 ezer fonttal szubvencionálta az Agency a Yaad Leumi iskolahálózatát, amely 400 iskolát ölel magába 1900 tanítóval és 50 ezer növendékkel.

*

A HISTADRUT ÖTÖDİK MEZŐGAZDASÁGI KONFERENCIÁJA. Az elmúlt héten tartották meg Tel-Avivban a kiállítási teremben a Histadrut ötödik mezőgazdasági konferenciáját. A konferencián 260 delegátus vett részt, akik 120 helységről 26 ezer telepest képviseltek. A delegátusokon kívül igen sok vendég is megjelent a konferencián. Berl Katznelson, aki a konferencián először beszélt arról a nagy fejlődésről, amely az utolsó konferencia óta a zsidó mezőgazdaságban végbement.

Dél-Afrika

A DÉLAFRIKAI ANTISZEMITIZMUS. Eric H. Louw képviselő a délafrikai parlamentben törvényjavaslatot akar benyújtani, amely a következő rendelkezéseket tartalmazná: Olyan személyek, akik zsidó származástól származnak, ne kaphassanak huzamosabb tartózkodási engedélyt a délafrikai Unióban. A bevándorlók legalább egy európai nyelvet kell tökéletesen ismerjenek. A jiddist azonban ne ismerjék el európai nyelvek. A törvényjavaslat azon kívül azt kéri, hogy szigorú idegenellenőrzést léptessenek életbe mindazokkal szemben, akik 1933. óta jöttek az országba. Általános vélemény szerint az antiszemita képviselők törvényjavaslatának semmilyen kilátása sincsen.

Törökország

A TÖRÖK KÖZTARSASÁGI ELNÖK MEGSZÜNTETTE A ZSIDÓ CSALÁDOK KIUTASÍTÁSÁT. Megirtuk, hogy a török hatóságok sorra utasították ki az ország területéről a német és osztrák származású zsidó családokat. Zsidó küldöttségek közbenjárására Inonu tábornok, a török köztársaság elnöke, utasításokat adott az alsóbb hatóságoknak, hogy függeszék fel a kiutasításokat. Hir szerint a kiutasítások ügyében ezután csak a minisztertanács fog intézkedéseket hozni.

Bulgária

CSAK 42 ZSIDÓ MENEKÜLT EL BULGÁRIÁBAN. Egy nemrégiben közzétett szófiai hivatalos közlemény szerint egész Bulgáriában mindössze 42 zsidó menekült él. Hivatalos helyről magyarázatként azt fűzik hozzá ehhez a közleményhez, hogy ilyen módon megszűnnek azok az agitációs indokok, amelyek Bulgária zsidó előzőlme címén igyekeztek antiszemita hangulatot kelteni. A hatóságok nyomtatékosan figyelmeztetik az agitátorokat, hogy a legsúlyosabban fognak eljárni ellenük, ha hamis adatokra épített vádakot fognak koholni.

Franciaország

EGY FRANCIAORSZÁGBAN ÉLŐ ZSIDÓ MŰVÉSZ HALALA. Mentoneban, nyolcvan éves korában meghalt az oroszországi származású Leopold Bernstein nemzetközi hírt nagy zsidó szobrász, aki hatvan év óta Franciaországban él és a becsületrend parancsnoki keresztjének birtokosa volt. Híresebb alkotásai Zola és Renau szobrai.

HIREK

Egy gramofonlemez másik oldala...

A gramofonlemeznek, amelyről szó lesz, két oldala van, mint a közmondásban szereplő éremnek...

Az egyik oldalon korunk és talán minden idők legnagyobb basszistája: a néger Paul Robeson énekel. A 20. század „néger hőszereplője”, Ira Aldridge éneklő utóda, akinek olyan félelmetesen és megrázóan zeng a hangja, mintha valamilyen földöntúli orgona dübörgő sipjain játszana egy óriás keze... Ezért, százezer és millió hang közül fel lehet ismerni. Ha rádióval vadászol az étherben és hangszóróba szűrődik az acsarkodó demagógok üvöltését továbbító hullámok káoszából egy érces zengésű, mély, meleg és mindenekfelett emberi hang, mérget vehetsz rá, az a Robesoné. Enekeljen bár néger aítatóát, vagy spirituálét, ősi afrikai dalt, vagy más „song”-ot, alázatosan meg kell hajlani előtte. Hallani kellett őt az „Uszó színház” című filmben, amint a fenségesen hűmpölygő Missisipi partján az „Old man river” című, fojtott néger panaszsal teli dalt énekelte... És hallani kellett őt a „Bosambo”-ban, meg egy harmadik filmjében, amelyben a Newyorkban színpadon ugyancsak nagy sikerrel játszott „Emperor Jones”-ből is beiktattak egy részletet.

Szakértők is megegyeznek abban, hogy Robeson hangja egyedülálló a világon, mint ahogy testi megjelenésében is rendkívüli jelenség. Boltozatos mellkasával, nagyszerűen felépített figurájával, tökéletes izomzatával olyan, mint egy fekete gránitból faragott klasszikus szobor. Ez azonban csak szerencsés, egyéni adottság, énekesnél a hang fontos... De Robeson ezen a téren is könnyűszerrel veszi fel a versenyt az eddigi basszistákkal és le is győzi őket...

Basszista sok van, Robeson csak egy... Világmárka, annak ellenére, hogy a vér mítoszának modern apostolai szerint alacsonyabbrendű fajhoz: a négerhez tartozik. „Coloured man”, színes ember, ahogy feketebőrű embertársainkat előszeretettel nevezik... Hangja azonban tiszteletet és áhítatot parancsol, arannyal fizetik, filmjeit a világ minden táján pergetik és a rádió-studiók egymással versengve, tüzik másorra hanglemezeit.

Ez a lemez egyik oldala. A lemez másik oldalán évről-évre jobban mélyülnek a barázdák. Velőtrázó hangok törnek fel a tü alól. Artikulálatlan hörgések, jajveszékések, a hurok surlódása, amint megfeszül a nyakon, revolverlövés... A tébolyító hangzavar felvévé-sénél Robeson fajtstvérei, az amerikai négernek működnek közre, az ő gyötrelmeiket örökíti meg a lemez másik oldala, amellyel kitűnően lehetne szinkronizálni — egy lincselési jelenetet. Mert a szép, szabad és demokratikus Amerikában is előfordulnak még sűrűn ilyen sötét eltévelyedések, a fehér yankee maga itélkezik a (mint utólag többnyire kiderül) rossz-hiszeműen és alaptalanul vádolt színesbőrű fölött. „Fehér nőre emelte a szemét!” — mondják ilyenkor rendszerint, aztán szakavatott kézzel feltörik a cellát, játszi könnyedséggel kivonszolgják a szerencsétlent Isten szabad ege alá, kikeresnek egy szép, lombos fát, megfelelő festői háttérrel, ügyesen és gyakorlatlan felkötik a „börtönéből kiszabadult” foglyot, biztos kézzel szítává lövik (egy golyó se megy mellé), végezetül pedig — mert időközben besötétedik — petróleummal öntik le, majd felgyújtják a holttestet, (ha kissé kövérebb, pazarul ég) hogy vidáman pattogó lángjainál baj nélkül hazataláljanak a népünnepelely részvevői.

Persze, nem minden hasonlóan vádolt néger foglyot lincselnek meg, ez tulságosan egyhangu lenne. Sokan a villamosszékben fejezik be átkozott életüket, de még ott is színészkednek, térdre vetik magukat és ártatlanságukat hangoztatják a mihasznák... Dehát elbánnak velük, ez a fontos. Ugyis sokan vannak! Nemcsak Haarlem-ben, Newyork fekete-városnegyedében, hanem mindenfelé... Betolakodnak a magas- és a földalatti vasutakba, sőt a közlelethe is. Van közöttük tudós, ügyvéd, or-

vos, pap, művész, olimpiai bajnok, sőt egyik odáig megy szemérmelenségében, hogy a világ legjobb hangját mondhatja magáénak.

Ez a lemez másik oldala. Mert ne áltassuk magunkat egy percre azzal, hogy Robesont, ezt a nagyszerű, rendkívüli embert, ezt a tüneményes énekest nem érheti hasonló végzet. Csak meg kell pendíteni valakinek, valamilyen gyanúsítást. A nép visszafojtott, de mindig lesbenálló szenvedélye biztos „zugva, bőgve töri át a gátot” és Robeson barátunkat akkor is meglincselnék, ha mingyárt a világ legfenségesebb hangján hörgi el utolsó sóhaját.

De addig is, dalolj, Robeson! Áradjon szét komor szépségű hangod mindenfelé. Dalaid a mi szívünkben fognak leginkább rezonálni, mert azonos a sorsunk, Néger bánat, zsidó bánat. 1939-ben ez egyformán időszerű. Titeket Lincoln vélt felszabadítani, mi is részesei voltunk rövid ideig az embert megillető jogoknak. De csak egy átmenetileg. Dalolj, Robeson, dalolj! Testvéri, baráti, emberi szeretetemet küldjük neked, drága sorsárs! Találkozunk még Tanganyikában!

Időjárásjelentés. Előbb csökkenő, majd emelkedő légnyomás, borús égbolt, havas- és, havazás az ország legnagyobb részében, északi és északkeleti légáramlás, erősebb szél a nap folyamán, a hőmérséklet csökken.

Megölte hét éves hugát a nyolcéves kislány. Dészről jelentik: Megdöbbentő tragédia játszódott le a szamosmegyei Bácza községben. Fehér Márton községbeli földműves kislányát, a 7 éves Irénkét testvérbátya, a 8 éves András játék közben megölte. Tegnap a két gyerek felügyelet nélkül maradt otthon és játszani kezdett. Játék közben a testvérek összevesztek, majd verekedni kezdtek és a verekedés hevében a flucska felkapta az asztalon lévő konyhakést, amit hugának hasába szurt. A kislány szörnyű sikollyal összeesett és patakzott belőle a vér. A sikoltozásra a szomszédok is figyelmesek lettek és mikor beléptek a lakásba, megdöbbenve látták a történetet. A kislányt beállították a dési közkórházba, ahol néhány óra múlva kiszenedett. A megdöbbentő tragédia az egész környéken mély részvényt keltett.

JÖN! A ROYAL slágermozgóba! A szenzációk szenzációja!
CONRAD VEIDT,
Aki művészetének csúcsteljesítményét mutatja a SAKKJATEKOS című filmben.
Ma és holnap utoljára: „És mégis ártatlan”. DANIELLE DARRIEUX-al.

Julianna holland trónörökös nő sógorának rejtélyes eltűnése. Londonból jelentik: A legkiválóbb angol detektívek nyomoznak napok óta Wolf Heinrich von Stohberg herceg, Julianna holland trónörökös nő sógorának titokzatos eltűnése ügyében. A herceg néhány héttel ezelőtt érkezett meg Amerikából Londonba és egy kitűnő márkájú autón korzózott az angol főváros utcáin. Egy napon eltűnt anélkül, hogy eddig bármilyen nyomot is találtak volna, amely közelebb vinné a nyomozókat a titokzatos eltűnés rejtélyéhez.

Tzoni adminisztrátor ellenőrző körúton Beszarábiában. Bucurestiből jelentik: Tzoni nemzeti nevelésügyi adminisztrátor Beszarábiába utazott ellenőrző körútra.

Új otthon épít a szatmári zsidó kispárosok és kiskereskedők agglomerációja. Szatmárról jelentik: A szatmári zsidó kispárosok és kiskereskedők agglomerációja egyesülete vasárnap tartotta rendes évi közgyűlését. Grosz Izidor elnök beszámolt az egyesület elmúlt évi gyarapodásáról. Egy nemes emberbarát százezer lejes adománya révén az egyesület abba az anyagi helyzetbe került, hogy egy új otthon felépítése által megfélemlen kibővíthette a zsidó kispárosok és kiskereskedők agglomerációját. A szociális célokat szolgáló épület már tető alatt van és rövidesen 24 elagott zsidó iparosnak fog hajlékot nyújtani. Az áldozatkész adakozón kívül ez a szép eredmény főleg dr. Fischer József és ifj. dr. Borgida Lajos ügyvédeknek köszönhető, akik 234.000 lejt hoztak össze erre a célra. Grosz Izidor elnök ezért a közgyűlés köszönetét tolmácsolta részükre. Hasonlóan köszönetét fejezte ki Gáspár Ede bankigazgatónak, az építkezés bizottság elnökének és Rácz László mérnöknek, aki teljesen díjtalanul vállalta az építést, sőt ahhoz anyagilag is hozzájárult. Utána Schwartz Sámuel terjesztette elő titkári jelentését. Guttman Ignác és Kiteier Ferdinánd ellenőrök jelentésének felolvasása után dr. Fischer József az áldozatkész zsidó kispárosok érdemeit méltatta. A közgyűlés ezután ifj. dr. Borgida Lajost egyhangulag az agglomeráció ügyészévé választotta.

Az olasz király és bolgár cár előtt lezuhant egy repülőgép. Rómából jelentik: Egy vadászrepülőgép eddig ismeretlen okokból a gridonai repülőter igazgatósági épületének tetőzetére zuhant, benzintartánya felrobbant és felgyújtotta az épületet. A pilóta szörnyethalt, az épületben egy tisztviselő és egy takarítónő halálra égett, egy másik női alkalmazott súlyos égési sebeket szenvedett. A szerencsétlenség Viktor Emánuel király és császára és Boris bolgár cár jelenlétében történt, akik éppen akkor érkeztek a repülőter meglátogatására.

Villany puderparancs. A washingtoni szociálmunkai hivatal által szabadalmazott legújabb találmány a villamos puderparancs, amely a szakértők a kendőzés forradalmasítását várják. A pamacsba rejtett apró villanymotor gombnyomásra puderfelfőt boesát ki, amely kezelője arcát elárasztja.

Vállalatok figyelmébe! Mérégek, közgyűlési meghívók és egyéb közlemények pontos, határidőre való megjelentetését a Monitorul Oficial, Corespondenta Economica, Buletinul Bancar, Buletinul Justitiei hivatalos lapokban, valamint az ország összes lapjában felelősség mellett intézi a Rudolf Mosse service, Cluj, Calea Marechal Foch 4.

Szemléltető gyakorlatokat tartottak a Kolozsvárra küldött gázvédelmi vonaton. Jeleztettük, hogy a nemzeti légvédelmi hivatal három vasuti kocsiából álló különleges szelvényt küldött Bucurestiből Kolozsvárra. A vasuti kocsikban a gázvédelemhez szükséges anyagok és eszközök vannak szemléltető módon felhalmozva. Valóságos légvédelmi kiállítás áll itt az érdeklődők rendelkezésére. Az egyik kocsiban különféle gázálarcozat és azbesztruhákat viselő bábuok vannak felállítva. A falakon képek sorozata mutatja be a különböző gázoknak az emberi szervezetre gyakorolt hatását. A rendőreg embereknek és a katonai előképzős ifjak részvételével kitűnően sikerült légvédelmi gyakorlatokat is tartottak. Gázmaszkokat osztottak szét a résztvevők között, akiket egymásután beengedtek a mustárgázzal (hyperite) telített harmadik vagonba. A gázálarcozat és öltözékek kitűnően kiállották a próbát. A beállított nem éreztek semmi rosszulétet a negyedóra tartózkodás alatt. A gázvédelmi gyakorlatot szakelgadás fejezte be, amelyet hangszórón is közvetítettek a többszáz főnyi hallgatóságnak. A légvédelmi kiállítást ma, kedden és szerdán meg lehet még tekinteni a kolozsvári állomáson. Csütörtökön hajnalban a légvédelmi kocsikat elindítják Bucuresti felé.

Tűz pusztított egy ploesti kőolajvállalatnál. Ploestiből jelentik: Rejtélyes háttérrel tűz pusztított tegnap a város közelében. A Steaua Română kőolajtársaság egyik vezetője a Ploesti-Buzau országút mentén megrepedt és az abból kifolyó nyersolajat ismeretlen tettes meggyújtotta. A tűz következtében tíz kisebb hid és néhány ültetvény elégett.

AZ EDES ANYAFÖLD ma az Edisonban.
— Képkiallítás. B. Székely Erzsébet, a budapesti Nemzeti Szalon és Művészcsarnok kiállító művésze, február másodikán nyitja meg képkiallítását a prefektúra üvegtermében. Megtekinthető délelőtt 10—1-ig, délután 3—5-ig és 7—8-ig. Belépés díjtalan.

Házasság. Stein Edith és Silbinger Adolf január 28-án Diciosánmartinban házasságot kötöttek.

Faragó Ernő bemutatkozó hangversenye. Faragó Ernő, a helybeli zeneakadémiát végzett fiatal hegedűs tegnap este bemutatkozott a kolozsvári publicumnak. Bach szonátája után, melynek klasszikus interpretálása mély benyomást keltett, felcsendültek a Tschairowsky hegedűverseny akkordjai. Mély átérzés, lendület és egy befejezett technikai tudás jellemzik általában a fiatal hegedűs kvalitásait. Különösen a melankólikus második részben érte el a hatást, mert ennek bus dallama és a játék elmélyülése teljesen magával ragadta a közönséget. Paganini egyik virtuózdarabjával, a Campanellével nyert befejezést a műsor. Itt bebizonyította Faragó Ernő, hogy a technikai nehézségeket komoly felkészültséggel oldja meg. Szabó Rózi könnyedén oldotta meg a zongorakíséretet. A nagybőrára fiatalsgból összeverődött publikum lelkesen ünnepelte a művészeket.

Ember, honnan indultál? Van Loon remek új könyve. Mulatságos, tanulságos, sok képpel, kötve 165 lei. Hungária kiadó új regényei: Ralph Major: A végzet katonái, kve 244 lei. Knittel: El Hakim I-II., fve 191 lei, kve 244 lei Lepagenál, Kolozsvár. Postán utánvétellel. Kérjen teljes könyvjegyzéket.

Ötven százalékkal esökkent a szatmári Árutőzsde forgalma

Satu-Mare, január 31. Harmadik éve működik Szatmáron az árutőzsde, amely most tartotta rendes évi közgyűlést. Tisca Emil bankigazgató, a árutőzsde elnöke, megnyitotta beszédében szomorú képet festett a tőzsde elmúlt üzleti működésének eredményéről. Szatmármegye gazdasági élete a múlt év elején súlyosan értezte a Goga-kormány által teremtett bepolitikai krízist. Fokozták az üzletlenséget az év folyamán lezajlott külpolitikai események, főképpen Csehszlovákia megcsönkítése, ami Szatmár megyét közelebből érintette, miután a határeltolódások következtében megszakadt a halmi-prágai vasuti összeköttetés. Az a körülmény, hogy ennyi akadály ellenére is 93 millió lej értékű üzletkötés történt 1938-ban, részint az árutőzsde fenntartásának szükségét, részint pedig az igazgatóság, Grecu Ion főtitkár erőfeszítéseit bizonyítja. Beszámolója végén bejelentette az elnök, hogy addig szó sem lehet a szatmári árutőzsde újbóli fellendítéséről, míg helyre nem állítják Halmi és Prága közötti a rendszeres teherárú vasuti forgalmat.

Grecu Ion, az árutőzsde főtitkára, az elmúlt üzleti év pénzügyi jelentését terjesztette elő. Bejelentette, hogy a tőzsde taglétszáma Urdea Jonei máramarosmegyei volt kamarai képviselővel és Hochstadt Márton szatmári kereskedővel megszaporodott. Végül kijelölte a közgyűlés az árutőzsde választott bíróságának tagjait, a következő beosztás szerint:

Termény- és lisztosztály: Halász Imre, Nicoara Ambroziu, Diamantstein Dezső, Grosz Sámuel, Rozenberg Ignác, Leichter Miksa, Gerő Sándor, Klein Antal, Leibinger Márton, Grünfeld Adolf, Kaufmann József, Hertz Sándor, Feuer Ignác, Spiegel Izidor, Princz Miklós, Rozenberg Lajos.
Magosztály: Grünfeld Adolf, Weisz László, Diamantstein Dezső, Halász Imre, Spiegel Izidor, Katz Márton, Grosz Sámuel, Feuer Ignác, Gerő Sándor, Gliök Hermann.
Gyümölcsosztály: Nicoara Ambroziu, Fehér István, Salamon Henrik, Holzmann Samu, Markovits Andor, Spiegel Izidor, Rozenfeld Márton, Halász Imre.

Főosztály: Adler Sándor, Wohl Endre, Nicoara Ambroziu, Hegyi Sándor, Ickovits Sándor.

Vegyés: Hirsch Sándor, Molnár László, Reiter Viktor, Nicoara Ambroziu, Frankó János, Freund József, Salamon Henrik, Gerő Sándor.

Miután a szatmári árutőzsde forgalma 1937-ben 175.569.000 lej volt, a visszaesés az 1938 évi 93 millió lejjel szemben közel jár az 50 százalékhoz.

Az édes anyaföld. Soha még hatalmasabb, költőibb eposz nem gyújtotta fel az emberek millióinak fantáziáját, mint Kína emegrázó drámája. A Metro három évet és három millió dollárt áldozott a film elkészítésére. A filmet az Edison mozgó nagy áldozatok árán szerezte meg és vetíti ma.

Közönségnyilvánítás. Mindazoknak, akik felejtethetetlen édesanyának halála alkalmából mélyeség fájdalomukat részvétükkel enyhíteni igyekeztek ezuton monddunk hálás köszönetet. Löwinger I. Lázár és családja.

AZ EDES ANYAFÖLD ma az Edisonban.
— Február hatodikán lesz Mendel Ius hangversenye. Tegnap számunkban megírtuk, hogy Mendel Ius, a kitűnő énekes koncertet rendez. A koncert nem február nyolcadikán lesz, mint azt tegnap számunkban írtuk, hanem február hatodikán, hétfőn este a katolikus gimnázium nagytermében.

Vállalatok figyelmébe!
Mérégek, közgyűlési meghívók
és egyéb közlemények pontos határidőre való megjelentetését a MONITORUL OFICIAL, CORESPONDENTA ECONOMICA, BULETINUL BANCAR, BULETINUL JUSTITIEI hivatalos lapokban, valamint az ország összes lapjában felelősség mellett intézi a
Rudolf Mosse service
CLUJ, CALEA MARECHAL FOCH 4.

Ameri...
Berlin...
kiadásába...
kancellári...
szédét, m...
lemmel ki...
tő élénke...
A beszé...
vetelések...
hangoztat...
zása, hog...
Németors...
ország ol...
Rendkiv...
nek az a...
élet sulyo...
amelyen...
akar segí...
Csak te...
felelősked...
szerinte...
nem bol...
zsidóság...
ni.”
Még eg...
turális és...
jelentést...
amikor az...
erős embe...
mint min...
A Hitle...
lajsajtóba...
nem egyb...
adjuk:
Mint ga...
francia la...
beszédén...
A Le Jo...
a német k...
germánok...
Parisien f...
ország té...
hoz egy ol...
boruban...
igaz a seg...
nem jelen...
mogását...
ország me...
gatartása...
Az ügy...
erejére...
nak sem...
de kész e...
által vezé...
beszéd l...
vonatkozik...
Az a be...
a két te...
Megféleml...
élni — i...
és főleg...
szágnak...
a tegnapi...
A l'Espo...
méses ke...
két egei...
szolidaritá...
ról áljon...
ésében...
mogatja O...
léallítja a...
hogy az...
tását er...
ni, ha a...
A l'Ordre...
a hitleri...
nyugat...
A lap szer...
adta közép...
demie kell

A világ közvéleménye a Hitler-beszéd hatása alatt

Amerika és Franciaország élesen szembefordul Hitler kijelentésével, míg Angliában jó fogadtatásra talált a kancellár beszéde

Amerika represszáliákat helyez kilátásba, ha Németország antiszemita világháborúba kezd

Berlin, január 31. Az Új Kelet második kiadásában részletesen közöltük Hitler kancellárnak a Reichstag előtt mondott beszédét, melyet az egész világ nagy figyelemmel kísért s amelyet az egész világsajtó élénken kommentál.

A beszéd középpontjában a gyarmati követelések minden eddiginél határozottabb hangoztatása állott és annak kihangsúlyozása, hogy egy háborús konfliktus esetén Németország minden további nélkül Olaszország oldalára állana.

Rendkívül jellemző volt Hitler beszédének az a része, melyben a német gazdasági élet súlyos nehézségeiről emlékezett meg, amelyen egy új rendszer bevezetésével akar segíteni a harmadik birodalom.

Csak természetes, hogy a zsidókról sem feledkezett meg beszédében Hitler, akik — szerinte — háborút akarnak, háborút, mely nem bolsevizmussal, hanem az európai zsidóság megsemmisítésével fog végződni.

Még egy rokkivüli érdekes és főleg kulturális és szellemi tekintetben jellemző kijelentést tett beszédében a kancellár — amikor azt hangoztatta, hogy egy tevényt ember többet ér, mint ezer tudós és mint minden elvont tudás.

A Hitler beszédével kapcsolatban a világsajtóban megjelent s természetesen nem egyhangú kommentárokat alább adjuk:

„Franciaország megatartása változatlan”

Mint az Havas jelenti Párizsból, a keddi francia lapok egész figyelmüket Hitler beszédének szentelik.

A Le Jour és Echo de Paris azt írja, hogy a német kancellár gondjai elsősorban programok s nem olasz-barátok. A Le Petit Parisien felszólal a kérdést, vajjon Németország tényleg csatlakozna-e Olaszországhoz egy olasz támadás esetén kiváltott háborúban, vagy sem? Utóbbi esetben, ha igaz a segélynyújtási ígéret, az egyáltalán nem jelenti az olasz igények formális támogatását, mert senki sem gondol Olaszország megtámadására. Franciaország megatartása változatlan.

Az ügy igazságának tüntében, saját erejére támaszkodva, egyetlen országnak sem fogja megengedni, hogy nemzeti vagyonához nyúljon,

de kész együttműködni minden jóakarattal vezérelt néppel. A Le Journal szerint a beszéd legfontosabb része Olaszországra vonatkozik.

Az a benyomás, hogy közvetett úton a két tekintély-hatalom közös akcióját követik elő.

Megfélemlítésként azonban nem fogják elérni — írja a lap. — Egy erős, egységes és főleg mindenre elhatározott Franciaországnak nincs félnivalója. Ez a válaszuk a tegnapi beszédre.

A l'Époqueban Kerillis ezt írja: „Gyermekes kedély kellene ahhoz, hogy még kélegetei legyenek az embernek a tengely szolidaritását illetően és biztosítékokat próbáljon keresni Hitler kancellár kijelentésében. Németország nemcsak, hogy támogatja Olaszországot igényeiben, de mellé állítja a sajátjait is, mialatt hangoztatja

hogy az emberiség javának új elosztását erőszakkal fogják megvalósítani, ha a birtokosok nem járulnak hozzá azok átadásához.

A l'Ordre szerint a beszéd

a hitlerista politikának kelet helyett nyugat felé való fordulását jelenti.

A lap szerint, miután Franciaország feladta középeurópai állását, rövidesen védenie kell birodalmi pozícióit a koalizált

Németországgal és Olaszországgal szemben. A francia-angol szolidaritáson kívül tehát nincsen más meneték.

„Németország előbb-utóbb általános reakciót fog kiváltani”

A „Le Figaro”-ban Romier a következőket írja: Ha folytatja az eddigieknek megfelelő útját a keleti országokban, tehát kitart azon irányzat mellett, amelynek lekötötte magát,

Németország előbb, vagy utóbb általános reakciót fog kiváltani.

Ha Németország fenntartja befolyását a keleti országok felett és egyidejűleg abban remesterkedik, hogy gyengítse, vagy bekegytelítse a nyugati hatalmokat, ismét világosabban és elővigyázatlanabban fog felve-

Az angol sajtó Hitler beszédéről

Mint Londonból jelentik, az összes angol lapok szerint, bár Hitler tettekre készül, mégis beszédét kedvezően és lehet magyarázni. Kétértelműség van a beszéd éppen azon részeiben, ahol a világosság leginkább szükséges lenne. A Times szerint a kancellár egyik legfontosabb kérése: országa gazdasági helyzetének megjavítása. Ezért remélni lehet a baráti megoldást, hiszen Nagy-Britannia három év óta javasolja nemzetközi tanácskozások beindítását a nyersanyagok elosztása kérdésében. A német-olasz szolidaritást illetően, a Times szerint a Führer teljes katonai támogatást ígért Olaszországnak bármilyen háborúba is sodródjon Itália. Viszont ilyen háború nem valószínű és nehezen képzelhető el.

Valójában a háborús tehetőség akkor állna elő, ha Olaszország a fenyegetésekről átérné a tettekre és támadást követne el a francia területek ellen. Ebben az esetben Nagy-Britannia is a tettek mezejére lépne.

A News Chronicle szerint a beszéd kevésbé szabatos volt az Olaszországnak adott bátorítások illetően. A lap kiemeli, hogy tevényt nyilatkozatok hangoztattak el, amikor Hitler kijelentette, hogy egy Olaszország elleni háború esetén Németország mellé állna. A lap szerint meggyőzőre érdemes, hogy az utólag közzétett hivatalos fordításban a háború szó után szerepel az „ideológiai” jelző is. Tehát külön szöveget készítettek a külföld számára.

A Manchester Guardian szerint Hitler határozottabban kérte a gyarmatok visszaadását, mint valaha.

Előzőben nyilvánította ki a teljes német-olasz katonai szövetséget. Sohasem jelentette még ki ilyen határozottan, hogyha Olaszországot megtámadják, tekintet nélkül arra, kinek a részéről és hogyan, Németország maradéktalanul támogatni fogja. Ez a Nagy-Britannia ellen irányuló beszéd két fontosabb pontja.

„Békülékeny és békés”

Mint Londonból jelentik, a Press Association Hitler beszédével foglalkozva, azt a nyilatkozatot teszi, hogy a beszéd békülékeny és békés volt és megállapítja, hogy annak „kedvező befolyással kellene lennie Chamberlain és Mussolini beszédére”. Hitler nyilatkozta, hogy nincsen semmilyen területi igénye a gyarmati követeléseken kívül. Kiemeli a kommentár azt is, hogy a beszédben felajánlotta Hitler a jezszerelést. Az Olaszország és Németország közötti szolidaritás nyilatkozatát várható volt, de nem jelenti „új és gyászos politika meghatározását”. Bizonyos londoni körök — állapítja meg a Press Association — úgy vélik, hogy „Hitler belemenne gyarmati igényeinek elhatalosztásába, ha elérné országa gazdasági körülményeinek javítását”.

„Hitler beszéde súlyosítja a demokráciák és diktatúrák közötti feszültséget”

Washingtoni jelentés szerint amerikai diplomáciai körökben azon a véleményen vannak, hogy Hitler beszéde komolyan súlyosítja a demokráciák és diktatúrák közötti feszültséget. Kiemelik a beszéd azon részét,

tódni az a probléma, amit Bismarck maga is a tényleges egyeduralomtól elválaszt-hatatlannak minősített.

A l'Oeuvre szerint Hitler beszédének legfontosabb frázisa így szól: „Egy Olaszország elleni háború, bármilyen ürüggyel is induljon meg, Németországot Itália mellé állítaná. Minden attól függ, hogy Németország az olasz igények Franciaország részéről való elutasítását olyan természetűnek tekinti-e, amely Olaszországot háborúra kényszeríti. Berlini külföldi körökben azt állítják, hogy ez a beszéd teljes szolidaritást jelent Németország és Olaszország között, de Németország egyáltalán nem szeretné, ha Olaszország már most olyan elszáratott akcióhoz folyamodna, ami háborúra vezetne Olaszország, Franciaország és Anglia között.

amely kinyilvánítja Németország egyetértését Olaszországgal és azt, hogy a nemzeti szocialisták átveszik az általános zsidóellenes kampány irányítását.

Az Havas szerint e tekintetben az Egyesült Államokban kijelentik, hogy megfelelő lépésekkel fognak válaszolni.

Másrészt kiemelik a gazdasági nehézségek beállását.

Külföldi szempontból fontos, hogy a Führer elhalasztotta Ukrajna kérdésének felvetését és a hangsúlyt a gyarmati igényekre helyezte.

Ami az Egyesült Államokat illeti, a politikai megfigyelők szerint Amerika inkább, mint valaha, nem hajlandó engedményeket tenni a liberális gazdaságpolitika elveit illetően.

Pittmann szenátor ellenvéleménye

Washingtonból jelentik, hogy politikai körök felfogásával ellentétben, Pittmann, a szenátus külügyi bizottságának elnöke azon a véleményen van, hogy Hitler beszéde a legnyugodtabb közül való volt, amit a kancellár szájából hallott. Pittmann hangoztatta, hogy nagy hasonlatosságot lát Chamberlain és Hitler beszédei között. Nem talál benne erőszakra alapított követelést s még a gyarmati kérdésben sem adott ultimátumot. Ismétlem — fejezte be Pittmann —, hogy a beszéd igen bátorító, ha nem rejteget semmit.

A német sajtó Hitler beszédéről

Az Havas berlini jelentése szerint német politikai körök Hitler beszédét mint a nemzeti szocialisták állandó irányelveinek ismeretét jellemzik s nem az elkövetkező hetek, hónapok, vagy évek célkitűzéseinek felelősségét. Kiemelik, hogy Hitler megerősítette a gazdasági nehézségek fennforgását és Németország kivételének fokozásának szükségességét, de nem okozott meglepetést Hitlernek a fegyverkezések szükségességére és az áldozatkészségre vonatkozó kijelentése. E körök megjegyzik, hogy Hitler, amikor kinyilvánította Olaszország és Németország szolidaritását, igen világosan utalt a „kinemhívott támadás” esetére. Az egyházi javak felsorolása telítve van fenyegetésekkel a jövőre nézve. A német sajtó főleg az olasz-német összefogást, a zsidókérdést, a gyarmati problémát és az egyházi kérdést emeli ki. Nagyjelentőségű eseménynek hangoztatják a német lapok azt is, hogy a Reichstag ülése egyhangú határozattal 1943 évi június 10-ig meghosszabbította a kormány részére az 1933 évi március 24-én adott teljes hatalmu felhatalmazást.

Az olasz sajtó ujjongása

A Stefani római jelentése szerint Hitler kancellár hétfő esti beszédét az olasz lapok szöveg szerint közlik, hatalmas címek alatt, amelyek kiemelik a beszéd fontosabb részeit. Az olasz sajtó főleg arra mutat rá, hogy Hitler ismertette a Róma—Berlin tengely erejét, a két nemzet katonai hatalmát és a két rezsim és nép egyetértését. A Popolo d'Italia arra a következtetésre jut, hogy Hitler beszéde az olasz nép szívében a legérzőbb visszhangra talált. Hitler a világ elé akarta tárnai azt a válságot, ami 1919 óta dúl Európában és felsorolta a körülményeket és a megoldásokat. A többieknek meg kell érte-

niök a beszéd végleges értelmét. A Messagero az Olaszország és Németország közötti szolidaritásnak szentelt beszédre szólított emeli ki. Nem nehéz megjósolni — írja a lap —, hogy a fasizmus és nemzeti szocializmus el-lenségei le fogják halkítani hangjukat.

Egyébként, mint Rómából jelentik, Mussolini üdvözlő táviratot intézett Hitler vezér és kancellárhoz a nemzeti szocializmus uralom-rajutása évfordulója alkalmából. Hitler vá-lasztáviratában köszönetét fejezte ki a Duce-nak és azt a reményét, hogy az őszinte benső barátság Németország és Olaszország között a jövőben még fokozódni fog.

„Anglia nem Csehszlovákia”

Mint Stockholmól jelentik, a kedd reg-geli svéd sajtó megállapítja, hogy Hitler kan-cellár hétfő esti beszéde sokkal enyhébb volt, mint azt előzőleg hinni lehetett. A kockázat és a súlyos veszedelem azonban még mindig fennállnak. A Svenska Dagbladet, a konzervatív párt lapja, azt írja, hogy Németország háborús kaland nélkül szeretné megoldani gyarmatiügyi problémáját. Nehéz azonban el-képzelní, — írja a lap, — hogy Anglia és Franciaország hozzájárulának birodalmuk megosztásához. A Dagens Nyheter hangsú-lyozza, hogy Németország nem ringatja ma-gát abban az illúzióban, hogy a gyarmati probléma megoldása kérdésében a remélt megoldás következék be, mert Anglia nem Csehszlovákia. A Stockholm Dingen liberális lap szerint, ha Hitler eszközei, amelyekkel a kívánt gyarmatokat akarja megszerezni, megnyugtató momentumoknak is tekinthet-ők, annál kevésbé megnyugtatók Olaszor-szág követeléseit.

Baldwin indítványozta Chamberlainnak a „személyes érintkezés” politikáját

Londonból jelentik, hogy Baldwin Worces-terben beszélt és kijelentette, hogy ő indítvá-nyozta Chamberlainnak új politikáját, ami a „személyes érintkezési” illéti. Igyekezett eloszlatni két illúziót: 1. Hogy Anglia fél a háborútól és 2. Hogy a lakosság nem menne bele a háború esetén a védelemhez szükséges áldozatokba. Annak dacára, hogy reméli a háború elkerülhetőségét, Baldwin meggyő-ződését fejezte ki, hogy az angol nép min-denkor küldetése magasztán fog állni. Bald-win sajnálja, hogy az olasz és német népek kompromittálták saját életük jobbátételt a fegyverkezések által és felszólította az ön-kénteseket, hogy igyekezzenek hasznossá tenni magukat, ahol szüksége van rájuk az országnak.

Hitler beszéde után javultak az árfolyamok a londoni tőzsdén

Londoni jelentés szerint a tőzsdén Hitler beszéde után az irányzat kissé javult, mivel sokkal fenyegetőbb beszédet vártak. A ked-vezőbb tőzsdéi irányzat kifejezésre jut a font árfolyamának emelkedésében, főleg a dollárral szemben. Ugyanis hétfőn egy fontért Lon-donban 4.6768 dollárt követeltek, míg a be-széd elhangzása után 4.7112 dollár volt a font árfolyama.

„Németország és Olaszország ün-gyilkosságot követnének el, ha háborút indítanának Franciaország ellen”

Metzi jelentés szerint Giraud tábornok, akit a legfelsőbb haditanács nemrégiben nevezett ki Metz vára katonai kormányzójá-nak, a katonai kiképző egyesületek előtt mon-dott beszédében kijelentette: „Németország-nak és Olaszországnak tudnia kell, hogy ün-gyilkosság lenne számukra háborút kezdeni Franciaország ellen. Azért mondom ezt, mert ez a feltétlen meggyőződése, mert ismerem a francia hadsereg erejét. Száz esély közül száz szól amellett, hogy az ellen-ség nem hatolhat át a Bázeltől Belgiumig húzó francia övezeten.”

A Times különvéleménye Hitler beszédéről

London, január 31. A Times a legtöbb an-gol laptól eltérően külön véleményt jelent be Hitler hétfő esti beszédével kapcsolatban.

— Hitler beszéde egyáltalán nem javított a helyzeten — írja a Times. Hitler magyszerű szónok ugyan, de mégsem tudja megváltoz-tatni a világ véleményét a németországi zsidóellenes intézkedésekről, még akkor is, ha nem tették volna tönkre a németországi zsidókat és nem akadályozták meg vagyonuk kivételét, hogy valahol a világban új életet kezdhessenek.

Hitler Olaszországgal kapcsolatos kijelen-téseiről szólva, a lap megállapítja, hogy ha Németország Olaszországgal mellé áll, ezt nem az olasz követelések, hanem saját gyarmat-követeléseit érdekében teszi meg. Végül a lap azzal fejezi be cikkét, hogy ha Olaszország megtámadná Franciaországot, úgy Anglia teljes erejével Franciaország segítségére siet.

A News Chronicle ugy értesül, hogy Anglia csak nemzetközi konferencia keretében haj-landó tárgyalni a gyarmati kérdésekről. Ar-ról azonban szó sem lehet, hogy Anglia ezüst tálcán nyújtsa át Németországnak a követelt gyarmatokat.

SPORT

A brassói Hakoah megtartotta közgyűlését, az Ivria február 7-én tartja

Cluj, január 31. (Az Uj Kelet tud.) Jelen-tettük már, hogy Brassóban az Ivria sport-egyesület mellett még egy zsidó sportegyesület alakult Hakoah néven. A Makkabi Szövetség közbenjöttével a két egyesület elnöki tanácsa közös értekezleten, amelyen képviseltette magát a ZsNSZ és az ifjúsági blokk is, a két egyesület fuzióját mondogatta ki azzal, hogy ez legkésőbb február végéig meg kell hivatalosan is történnék.

Az értekezletet követően tartott ideiglenes közös vezetési ülésen elhatározták, hogy mind az Ivria, mind a Hakoah külön-külön összehívja közgyűlését, hogy a fuzió határozatot megerősítsék, majd a két egyesület közös közgyűlésén megválasztják az új vezetőséget, amely az Ivria-Hakoah néven egyesült két zsidó sportegyesület ügyeit vegesse és hivatásának magaslatára emelje.

A Hakoah sportegyesület január 24-re hívta össze és tartotta közgyűlését, amelyen tudomásulvették a fuziót és ideiglenes vezetőséget választottak a közös közgyűlésig. Az Ivria február 7-re hívta egybe közgyűlését, amelyen ugyancsak a fuziót kimondó határozatot fogják ratifikálni, majd sor kerül a vezetőség-választó közgyűlésre.

Mind a Makkabi Szövetség, mind a brassói zsidó társadalom körében megnyugvással regisztrálják a két brassói zsidó sportegyesület között létrejött megindagathatlan békét és a közös közgyűlés elé, amely ezáltal már csak formális pontot tesz a fuzió határozatra, bizakodással tekint annál is inkább, mert ez a brassói zsidó sport békés korszakának kezdetét fogja jelenteni.

Egyelőre mindkét táborban azon igyekeznek, hogy az egyesült zsidó sportalkulat élére a brassói zsidó társadalom minden rétegét felölelő vezetőséget válasszanak. Csak egy így összeállított vezetőség lesz képes a brassói zsidó sport kereteit olyan szélesre tárni, hogy az megfeleljen a brassói zsidó ifjúság minden rétegének.

A két sportegyesület közötti fuzió utolsó formai megnyilatkozásán, illetve a közös közgyűlésen az Erdélyi Makkabi Szövetség elnöke, Weisz Ignác is jelen lesz.

Hogyan ment végbe Sindelar temetése

Cluj, január 31. Mint azt tegnapi számunkban röviden már jelentettük, Bécs sporttársadalmának óriási részvétel mellett ment végbe Sindelarnak, a legnépszerűbb bécsi futballistának a temetése. Ott volt a központi temető emléktaploma körül mindenki, akinek csak valamely köze van a labdarúgáshoz. De más sportágak művelői is szépszámban jöttek el a világhíres labdarúgó temetésére.

A rendőrség negyedórával a szertartás megkezdése előtt kénytelen volt a templomot lezárni. A templom előtti téren közel 20.000 főnyi tömeg helyezkedett el.

A koporsón a család koszorúja mellé Bécs városának, valamint a Svájcban élő Austria-játékosnak, Nauschnak, Sindelar legjobb barátjának koszorúját helyezték el. Szívet megrendítő látvány volt a koporsó mellett Sindelar teljesen összetört édesanyja, aki több ízben sírógörcsöt kapott a szertartás alatt.

A gyászmenetben a koporsó után a család tagjai, mögöttük mingyárt az Austria játékosai haladtak. Elöl Zöhrer, a kapus ment. Pármán vitte Sindelar elárvult lilaszínű dresszét és egy futballabdát. Hátrább Sesta és Andritz vitte az Austria-játékosok koszorúját, majd a három fedezet következett, végül a következő sorban négy csatár. A középben üresen hagyták korán elhunyt, híres bajtársuk, a centercsatár helyét.

Az ünnepi gyászbeszédet Kozich alpolgármester tartotta, utána a játékosok nevében Mock, a Gau XVII. nevében Janisch kapitány bucsuzott a halottól. A bírótisztület egyik fiatal képviselője meghatott szavakkal mondott búcsút az osztrák ifjúság mintaképének.

78.000 lej — egy másodpercért, Newyorkból jelentik: Az amerikai lapok hosszú cikkekben foglalkoznak Joe Louis legutóbbi győzelmével. Megállapítják, hogy a John Lewis elleni mérkőzésének 3.876.000 frank bevétele volt. Ebből 40 százalékot, vagyis 1.550.400 frankot Louis kapott, Lewis pedig 660.558 frankot. Tekintve, hogy a mérkőzés másodperc alatt bevégeződött, Louis egy másodperc alatt 10.336 frankot, azaz körülbelül 78.000 lejt keresett.

KÖZGAZDASÁG

A zsidó cégek tulajdonosait egyenként idézik meg a cégjegyzőhivatalok állampolgársági helyzetük igazolására

Bucuresti, január 31. Megirtuk, hogy a nemzetgazdasági miniszter utasította az egyes kereskedelmi és iparkamarák cégjegyzőhivatalait, hogy a bejegyzett cégek zsidó tulajdonosainak állampolgársági helyzetét vizsgálják felül. Ezzel kapcsolatban az elmúlt hetekben az a téves hír volt elterjedve, hogy a zsidó cégtulajdonosok január 31-ig kötelesek iratokat bemutatni az illetékes kamarák cégjegyzőhivatalainál. Amint azt lapunk előző számaiban megirtuk, ilyen törvényes rendelkezés nem volt, azonban az országban egy-két kamaránál megállapítottak ilyen határidőket, minden törvényes alap nélkül.

A kérdéssel kapcsolatban a bucaresti Kereskedelmi és Iparkamara cégjegyzőhivatala magyarázó közleményt tett közzé. A közlemény szerint a zsidó cégtulajdonosok cégbejegyzési dosszióját, illetve irat-

ait a cégjegyzőhivatalok ellenőrzésére delegált bíró vizsgálja felül. A felülvizsgált dossziókkal kapcsolatban a bíró egyenként idézi meg az érdekelteket, amikor is közölni fogják velük, hogy milyen iratokat mutassanak be pótlólag. Ezek benyújtására a cégbíró egyenként ad határidőket, amely határidőkön belül az érdekelteknek a kért iratokat egyszerű kérvény kíséretében kell benyújtaniuk. Alkik a kért iratokat benyújtották, azoknak céglapjára a cégbíró rávezeti, hogy a bejegyzése rendben van.

Értesüléseink szerint az erdélyi és bánáti kereskedelmi és iparkamarák cégjegyző hivatalai ugyanezt a gyakorlatot követik és az érdekelteket zsidó cégtulajdonosokat egyenként fogják megidézni, állampolgársági helyzetük igazolására.

Kihirdették a módosított munkaszerződésekről szóló törvény végrehajtási utasítását

Bucuresti, január 31. Megirtuk, hogy a kormány 1938 november 21-én rendelet-törvénnyel módosította a munkaszerződésekről szóló törvény ama szakaszait, amelyek az alkalmazottak és munkások felmondási szabadságidejét szabályozták. A munkaügyi miniszter most adta ki a mó-

dosított rendelet-törvény végrehajtási utasítását, amely a hivatalos lap hétfői számában közöl és amellyel a törvénymódosítás érvénybe lépett. A végrehajtási utasítás szakszerű utasításokkal ellátva közli a módosított törvényszakaszok rendelkezéseit.

Ujabb áremelkedések a beföldi gabona-tözsdeken. A kikötővárosok gabonátözsdein a hét első napjain újabb áremelkedések következtek be, amelyek vagononként 300—500 lejt tesznek ki, ugy a búzánál, mint a kukoricánál. Az áremelkedést a szabadforgalmi devizák újabb árfolyamemelkedésével magyarázzák, amelyek ösztönzőleg hatnak a gabonaelexportra.

Megkezdtek az exportőrök egyesületéhez beadott kérések felülvizsgálását. Megirtuk, hogy az exportőrök egyesületével kapcsolatban a belépési határidőt január 31-ig meghosszabbították, amely határidőn túl belépési kéréseket nem fogadnak el. Mivel a nemzetgazdasági miniszter február végéig a Hivatalos Lapban ki akarja hirdetni az exportőrök névjegyzékét, a nemzetgazdasági minisztérium illetékes osztályán megkezdték a

kérések adatainak átvizsgálását. Értesüléseink szerint — a beadott kérések átvizsgálásával — a nemzetgazdasági miniszter nagy szelekciót akar keresztülvinni az exportőrök között. A külön törvények alapján alakult exportörzsindikátusok folytatják működésüket, azonban alapszabályukat 1939 április 1-ig kötelesek módosítani, az új törvény rendelkezéseinek megfelelően. Eppen ezért a legtöbb ilyen szindikátus az elkövetkező hetekben közgyűlést tart alapszabályaik megfelelő módosítása érdekében.

A földművelésügyi minisztérium vetés-jelentése. A mezőgazdasági helyzet kedvező. A hőregek teljesen elolvadtak. Az őszi vetések számára megfelelő az időjárás, de újabb havazás hasznos volna, mert elejét venné a termések korai kikélesének.

Yó izléset igazolja HA BUTORAIT NÁLUNK TERVEZTETI ÉS VÁSÁROLJA

SZÉKELY & RÉTI R.T
BUCURESTI · B.DUL TAKE IONESCU 1-3
• T G . M U R E S •

A jeruzsálemi román kereskedelmi attasé Bucurestiben tartózkodik. Dr. Iosif Berkovitz, Románia jeruzsálemi kereskedelmi attaséja a napokban Bucurestibe érkezett és február 1—3. napjaiban szívesen rendelkezésre áll az érdeklődőknek a Küllkereskedelmi Igazgatóságon (Bucuresti, Calea Victoriei 100). Értesülésünk szerint dr. Berkovitz kereskedelmi attasé a román-palesztinai kereskedelmi kamara ügyében érkezett az országba, amelynek működését — amint azt közöltük — a nemzetgazdasági miniszter az elmúlt hetekben felfüggesztette.

Zürichi árfolyamok. (Január 31): Márka 177.70, holland forint 238.80, dollár 442.62, font 20.725, francia frank 11.71, olasz lira 23.29, csehkorona 15.15, pengő 87.—, dinár 10.—, lej 3.40, zloty 83.65, belgas 74.90.

A Román Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai:

Dollár	141.66—143.73
font	662.40—672.75
palesztinai font	663.09—673.44
holland forint	76.04—77.14
svájci frank	31.95—32.43
francia frank	3.56—3.77
márka	40.50—41.50
pengő	25—27
csehkorona (hivatalos)	4.68—4.77

A gabonaelexportból szabadforgalomba hozható devizakvóták árfolyamai nagyon szűkítettek. A bucaresti magánforgalomban a következő árfolyamok alakultak ki:

Angol font, 30%-os szabadkvóta	1870—1890
angol font, 20%-os kvóta	1480—1490
angol font, 40%-os kvóta	1160—1170
holland forint, 30%-os sz.-kvóta	209
dollár, 30%-os szabadkvóta	400—410
svájci frank, 30%-os kvóta	90
francia frank, 30%-os sz.-kvóta	10.47
belgas (kliring)	61.60
belgas, 15%-os	64—66
svédkorona, 30%-os kvóta	94

RÁDIÓ MŰSOR

Szerda, február 1.

Bucuresti, 7.30: Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13: Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vízállásjelentés. 13.10: Déli hangverseny. Közben: Sporthírek. 13.40: Hanglemezek — 14.15: Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30: Hanglemezek. 15: Hírek. 16.45: Előadás. 18: Táncczene. 19: Felolvasás lemezekkel. 19.45: Időszertű anyag. 20: Rádiózenekar. A hangverseny szünetében kb. 20.56: Felolvasás. Utána: A rádiózenekar hangversenyének folytatása. 21.05: Kamarazene. 22: Hírek. 22.15: Chopinről előadás hanglemezekkel. 23: Hírek. 23.15: Vendéglői zene. Majd: Hírek külföldre német és francia nyelven. Utána: Közlemények.

Budapest I. 7.45: Torna, utána hanglemezek. 11: Hírek. 13.10: Cigányzene. 13.30: Hírek. 14.30: Hanglemezek. 15.35: Hírek. 19.40: Cigányzene. 20.30: Az Operaház előadásának közvetítése. 21.25: Hírek. Majd: jazz-hármas. 23.45: A rádió szalonzenekara. 1.05: Hírek.

Mit hallgassunk a külföldi műsorból?

Strassbourg. 22.30: Csajkovszkij hangverseny.
Szófia. 20.15: Opera.

Csütörtök, február 2.

Bucuresti, 7.30: Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13: Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vízállásjelentés. 13.10: Déli hangverseny. Közben: Sporthírek. 13.40: Hanglemezek. 14.15: Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30: Hanglemezek. 15: Hírek. 16.45: Előadás. 18: Gyermekóra. 19: Időszertű anyag. 19.15: A Sibiceanu táncczenekar. 20: Felolvasás. 21.15: A filharmonikusok hangversenyének közvetítése. A szünetben hírek. 23: Hírek. 23.15: Hanglemezek. Majd: Hírek külföldre német és francia nyelven. Utána: Közlemények.

Budapest I. 9: Hanglemezek. 9.40: Hírek. 13.30: Hanglemezek. 14.40: „Világhíradó”. 15: Beszkártzenekar. 17: A rádió szalonzenekara. 19.40: Előadás hanglemezekkel. 20.10: Cigányzene. 21.10: „Karrier e Tük-magban”. Operett. 22.40: Hírek. 23: A Magyar Revü Táncczenekar. 24.10: Cigányzene. 1.05: Hírek.

Mit hallgassunk a külföldi műsorból?

Pozsony. 20.45: Rádiózenekar.
Belgrád. 21: Szimfonikus hangverseny.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LEIKÉ:
HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN!

SZÍNHÁZ-FILM-MŰVÉSZET

A démon

— A világhírű Mauriac darab Heltai Jenő fordításában —

Korunk irodalmának egyik legkimagaslóbb alakja Francois Mauriac. Világhírű annak a szenvedélyesen harcos, tiszta magatartásnak köszönhetően, amelyet a hit, erkölcs, élet és halál, általában a lét végső kérdései tekintetében elfoglal. Mélység és tűz jellemzik ezt a nagy francia író, aki most színpadi alkotással is meglepte a világot.

A démon a párizsi színház év egyik legnagyobb sikere. Izgalmas mese, az ember-ábrázoló művészetnek egészen különleges

tökélye, a sorslátás tisztasága és biztonsága jellemzik Mauriac színművét, amelyet a magyar közönség Heltai Jenő ihletett fordításában kap meg.

A démon előadására a kiválasztottaknak kijáró különleges gonddal készült fel a színház. A csütörtöki bemutatóra hetek óta készül az együttes és így minden remény megvan, hogy A démon méltó tolmácsolásban kerül az erdélyi közönség elé.

A szomszjas krokodil

A színház nagy sikerrel bemutatott faragási revü-ujdonságát napról napra nagyobb érdeklődés mellett játssza a színház kitűnő társulata. A szórakoztató, pompás előadás teljesen leköti a nézők figyelmét, mert olyan

gyors egymásutánban történnek benne az események, hogy egy percére sem lankadhat az előadás iránti érdeklődés. Szerda estig bezárólag szerepel egyelőre a műsoron A szomszjas krokodil.

HETI MŰSOR:

Szerda fél 9: A szomszjas krokodil. (Hetedszer.)

Csütörtök fél 9: A démon. (Francois Mauriac világsiker aratott színmű-ujdonsága. Fordította: Heltai Jenő. Főszereplők: Erényi Böske, Mária Éva, Faludi Márta, Radó Éva, Faluvégi Gizella, Nagy István, Lantos Béla, Tóth Elek, stb. Rendező: Szabados Árpád. Premierbérlet 22. szám.)

Péntek fél 9: A démon. (Rendes bérlet 22. Irodalmi bérlet 15. szám.)

Szombat este 9: Francia szobalány. (21-szer) Vasárnap d. u. 3: Liliomfi. (Szigligeti énekes. táncos falusi vígjátékának első olcsó helyi előadása.)

d. u. 6: Hazajáró lélek. (Hetedszer.) este 9: A vén bakancsos és fia a huszár. (Harmadszor.)

Hétfő fél 9: A démon. (Harmadszor.) Kedd fél 9: Angyal vettem feleségül. (Nyolcadszor.)

Szerda fél 9: Paradics kisasszony. (Salamon László és Kornis Ottó az Erdélyi Helikon drámapályázatán kitüntetett színműve. Rendező: Gróf László. Erényi Böske, Fényes Alice, Mária Éva, Paál Magda, Gróf László, Kovács György, Nagy István, Mészáros Béla, Tóth Elek, Csóka József, Lantos Béla, Réthelyi Ödön, stb. felhívásával. (Premierbérlet 23. szám.)

A SELECT MOZGO MŰSORA:

Gibraltár. Az utóbbi évek legszebb francia filmje, rendezte Fedor Ozep, főszerepekben: Vivian Romance, Roger Duchesne, a Rács nélküli börtön orvosa, Erich von Stroheim.

AZ URANIA MOZGO MŰSORA:

Valea Gigantilor. Szines film. Főszerepekben: Morris Wayne, Claire Trevor és Donald Crisp.

AZ EDISON MOZGO MŰSORA:

I. Az édes anyaföld. Minden idők legnagyobb filmje, főszerepekben: Paul Muni és Luisa Rainer. II. Önagysága inasa. Komédia, főszerepekben: Robert Taylor (A három pajtásból) és Jean Harlow. III. Uj hradó és Micki Maus.

A ROYAL MOZGO MŰSORA:

Denielle Darrioux legújabb és lelegeánsabb filmje, a szezon legjobb vígjátéka: ... és mégis ártatlan. Partnerei: Douglas Fairbanks jnr. és Mischa Auer. Előtte két premier hradó: Metro és Fox. Előadások kezdete: 3.20, 5.20, 7.20 és 9 órakor. Számozott jegyelvétel. Telefon 37-05.

A CAPITOL MOZGO MŰSORA:

A XI-ik Olimpiász film II-ik része. Uszás, birkózás, ökölvívás, labdarugás, céllövés, evezés, vivás, vízipóló, stb.

RIO MOZGO MŰSORA:

(Volt Munkás mozgó)

Ma: 3, 6 és 9 órakor! Nagy kettős sláger: I. Pasteur élete. (Az emberiség ellenségei). Társadalmi dráma. Fősz.: Paul Muni és Josephine Hutchinson. II. Charlie Chan: Montecarloban. Detektívdráma. Fősz.: Warner Orland. III. Hradó. Szombaton, február 4-én bál miatt nincs előadás.

Fokozódik a fenycárueportunk a közéleti államokba. A földközítengeri országokból egyre több deszkáru megrendelés érkezik. Szakkörök szerint a kiviteli prémiumnak is része van a kivitel emelkedésében.

A pénzügyminiszter rendelkezései a forgalmi adótörvény alkalmazására. A forgalmi adótörvény alkalmazására a pénzügyminiszter a következő rendeletet adta ki: A belvárosi gyárak által gyapotból előállított asztalkendők, törülközők, zsebkendők és ehhez hasonló egyszerű gyapotúru után a forgalomba hozatal alkalmával megegyezően nem kell megfizetni a forgalmi adót, mivel a gyapot importjánál már egyszer fizették a forgalmi adót. A szeszgyáraknál összegyűmlő seprő, törköly, stb., amelyek takarmány-előállításra alkalmasak, takarmányoknak tekintendők és mentesek a forgalmi adó alól.

APRÓ HIRDETÉSEK

Fiatal németnyelvű zsidó lány, román-magyar nyelvtudással, alkalmazást keres háztartásban, vagy gyermekek mellé. Címét a kiadóba kéri.

Ertesitem i. t. vendégeimet, hogy a Carmel étterem és büffé az elterjedt hírekkel szemben továbbra is üzembn marad, konyhája elsőrangú, tisztasága kifogástalan, kényelmes termében figyelmes kiszolgálásról és szolid árakról biztosítom t. vendégeimet. Az üzemb esetleges átadását annak idején közölni fogom. Kérem vendégeim további szives pártfogását és bizalmát. Kesztenbaum Berta Cluj, Calea Reg. Ferdinand 33. Előház.

Perfekt román-magyar levelező, autorizált könyvelő elhelyezkedést keres. Leveleket az Uj Kelet fiókiadóhivatala Oradea, Str. Millerand 4. továbbít.

Teljes ellátást keres középkorú uriember február 1-re ortodox zsidó családnál. „Pontos fizető” jellegre a kiadóba.

Nyomdavidallal keres lehetőleg belvárosban nyomdahelyiség céljaira nagyobb sztereinhelyiséget és irodák céljaira 4-5 földszinti szobát. Cim a kiadóban.

Nótrusaszabást praktikus módszerrel tanít február 1-től „Conture” szalon, Memorandului No. 2.

Czur-Salom parcella 3 drb. sürgösen eladó. „Czur-Salom” jellegre a kiadóba.

Középkorú urinó ismeretséget kötne, ismeretség hiányában, magányos ötven év körüli feltétlen uriemberrel. „Urinó” jellegre a kiadóba.

500 lej fűtés világitással lakótársnót keres. Hirsch, Regina Maria 6. I. 2-3-ig.

Jövedelmező elemi cikkek gyártásához modern felszerelésű gyáruzem 4-500.000 lej készpénzzel társat keres. Ajánlatot „Rentabilis” jellegre a kiadóba.

NE FELJ SZOLGAM JAKOB

Szrule Jantev elborult homlokkal halgaltott. Sulemnek talán igazza van, de nem szerettem, ha a gyászára figyelmeztették.

Egyelőre úgy oldották meg a dolgot, hogy hétfőn és csütörtökön, a két tóraolvasó hétköznapon Szrule Jantev bekocsizott Károlyba és ott maradt estig. Ha nem tetszett neki Károly, mehetett Csengerbe vagy Batizra, mindahát helyen népes imaközséget talált. Ez csak félmegoldás volt és annál is kevesebb, mert négy hétköznap és a még fontosabb szombaton elmaradt a kaddis.

Batizra Sulem is készült bemenni, mert ott lakott reb Simen Meisels a borkereskedő, aki most szigorú felszólítást intézett hozzá, hogy amennyiben másutt vásárolja a bort, azonnal származtassa vissza hozzá a lápfalvai árendának kiköszönött boroshordókat. És Batizban égetett gabonaszest és krumpiszest reb Leizer Lazarovics, akit Sulem arra akart kérni, engedélyezzen számára néma ruhitejt. Reb Leizernek nagy raktára volt egyéb pálinkaneműekben is és nyáron négypercinkben tartotta a Váradról hozott bordósört. Reb Leizer Lazarovics duszgazdag ember, nyugodtan hitelezhet neki, egy Sulem ben Jajris becstelenségen kifizeti az adósságát. Reb Leizernek a nemes ötvár főterén van egy szép-nagy emeletes háza s mint Szrule Jantev meséli, életét csak az egy bábát keseríti, hogy nem lakhat abban a szép-nagy házban. A szubakirályi ötvárba nem engednek be zsidót, vagy ha be is engedik, dívtelenen, országó vásárok, vagy busu lapján, este mars ki, mert még meg talál a szenátorok, nemesek és céhek városában, ahol nagy és fenkölt uralkodók szadagságlevele értelmében zsidóknak lakni még rövid időre se szabad. Ami nem éppen sz, reb Leizer Lazarovics se felejtse el, hogy ugyanugy göluszban él, mint a sok-sok regényebb zsidó és az Atyák szava örök-

időkre érvényes: egész Izrael egytestvér.

A tervek és elgondolások acélossá feszítik Sulemben az erőket, menni fog minden, ha a Legfelső is úgy akarja. A szántással már végzett, most boronál, mingyárt vetni fog. Ha Malkele most idenezne! De nem nézhet ide, bajlódik a háztartással, a beteg csecsemővel s ha marad egy kevés ideje, tanítja irni-olvasni a gyerekeket. Az is szántás-velés, amit a palatáblán és a papíroson mivelnek... Kesse te! A föld jóharadatá megmunkálta, ez lesz a buzának, a krumpit és a kukoricát hagyja tavaszra. Ez itt ép elég lesz a mindennapi kenyérnek, jövőre ilyenkor már a sajátjukat eszik. Lesz a házban három felnőtt és még egy felnőtt. Három majszoló, egy pólyás és még egy pólyás. És jöhet itt-ott egy snorrer, egy nácstelen vándor, annak is jut. Vasárnap van, jönnek ki a parasztok a templomból. A kocsmában sok munka lesz, de ha szükség van rá, elküldik érte az egyik gyereket. Szrule Jantev érti a dolgot és néha Malkele is benéz hozzá és segít neki. A jóisten vigyáz rá, szépen tartja magát... „Fogada azért Léa az ő méhében és szüle fiat...”

Nem érti, amióta itt vannak Lápfalván, állandóan ottzimmög a fejében az „Es elindult” szidrának ez a mondata. „Fogada Léa az ő méhében szüle fiat és nevezé Rubennek”. A kocsmában, az asztalnál, az istállóban és a kútnál, ha eteti és itatja Kesét. Éjjel is, ha ágyba kerül végre, az elmult veszedelmekre gondol és háromszor egymásután elutogja az esti Semá után: „Haragudjatok és ne vétkeztek, mondjátok a szivetekben és a fekvőhelyetekben és csendesedjétek, széla”. És csendesedjétek, széla. Gazsó bakter tizenegyet túllköt, a falu elcsendesedett. A ház is csendes. A szomszéd szobában mélyen alszik a két árva fiu, Szrule Jantevot elfárasztotta a kocsmá. Jozsefet ide-oda küldözték és játszott a gyerekekkel,

attól fáradt el. Jitele és Mailech itt alszik az öszobájukban, Feige néni a konyhában. Malkele a nyugós csecsemőnek még egy-két perccel ezelőtt dudogtatott: „Aja, aja, Chájácska, bölcsöd alatt didácska...” De már alszik és a kisgyerek is alszik. Csak a vers zümmög, dünyög... Fogada Léa a méhében és szüle fiat...

Azóta két hét mult el, két újabb szidra verseit olvasta és magyarázta immár egy megnépesült családnak. „Es küldött...” „Es lakott”. Es küldött Jákob követeket Eszav bátyjához. Es lakott atyái lakóföldjén. Ezen a héten már megint más hetizakasz van soron. „Es történt”. Két év elmúltával a Fáraó álmodt álmodott. Megálmodta a hét kövér esztendő. Az ötkönyv szerint már ez volna időszerű. Az álom a hét kövér esztendő. Sovány esztendő már volt, több is, mint hét. De a régi vers se vesztett a jelentőségéből. Egyre erősebben dudol benne. Itt künn az ég alatt még erősebben, mint benn a szobában. Kesse huza az ekét és a boronát és most már látja maga előtt a verset. Látja alatta és oldalt a Rasi és a Midras mondatait és Onkelosz Rasi betűs fordítását furcsa, nehéz arameus nyelven.

Vagy nem a betűket látja? Kesét látja, amint hosszu mély sorokat ír a földön. Es Kesse nem Kesse, és ő nem Sulem. Ő most Mailech Jajris és aki görnyedt a hámban, az Léa. Léa nem volt szép, a szemét vörösre sirta, mert Jákob Rácheit szerette. Ezért nevezte elsőszülöttjét, akit Jákobtól fogadott Rubennek. Mert Ruben azt jelenti: „Meglátta isten a nyomorúságot”. Küllös, hetek óta a halott anyjára gondol, aki szintén Léa volt. Laje. Az ő testét is meggyötörte a nyomorúság. Az ő szeme is piros volt a sírástól. Azért sirt, mert nem szerette Mailech Jajris? Nem azért sirt. Hanem mert csipete szemét a fiút. A kis faháznak, amelyben laktak, nem volt kéme nye. Mailech Jajris nem nézte, hogy vörös a szeme, szerette Lajét. Mert hagyta magát befogni a talyigába és a nehéz faeke elé, süttötte a kukoricakenyeret, cipelte a patakból a vizet, mosott, mosogatott, szülte és szoptatta a fiakat.

Már a gyerekek ott állnak Sulem mögött, nézik a munkáját, beszélnek hozzá, miközben ő erős marokkal elhinti a vetőmag esőjét. Örül, hogy a társaság változott és elevebb lett, a mult zümmögő versei és síró kődalok helyett ez itt már az élet és a valóság jöleső lármája. Nagy fekete madarak

szállnak a szántóra és Mailech bessegeti őket el, mert nézicsak tatus, a holók megesszik a buzát és nem lesz kenyér. Megnyugatja a gyereket, hogy csak egyenek, jut nekik is. Es különben is a holók ettették Eljáhu profétát a pusztában, amikor elmene-kült Achab király elöl, reggel és este hust hoztak neki és kenyeret. Aki hoztak kenyeret, azok vihetnek is.

A parasztok is hiába rémitgetik Sulemet. A szántó szélére gyülekeznek bámészkodni. Egymásra néznek, mintha a szemükkel beszéléne. Tetszik nekik a szántóvető zsidó? Azt ma se nagyon látni rajtuk. Amit ok néznek, az a zsidó tartása és mozgása. Más mint az övék. Amikor vet, mindig meghajol, mintha imádkozna. Na Sulem zsidó, ettől aztán alaposan elfáradsz. A miként körül nem volna hiba. Egyik így csinálja, a másik úgy. Emigy is jó lehet, amugy is. Csak az alkalom volna előrehaladott. Karácsony előtt már nem tanácsos vetni, jöhet fagy és kimarja a magot. Sulem szeliden mosolyg, minden a jóistenről függ. A jóisten megállította a napot Gideonban, mert Józsué harcolt az ellenséggel. Talán a telet is késleltetni fogja. A parasztok bólogatnak és Pólya Vince odaszól Galagonya Gáspárnak.

— Ez igaz zsidó. Ez egyenesre kalapáltatta a messzelyt a cigánnyal.

Galagonya Gáspár csak vonogatta a vállát és ennyit mondott mindössze.

— Amm venen buzát, ha neki úgy tetszik. Bajuzsos buzát...

Este fekölt az ágyban, fáradtan, kidolgozottan, az ajka nehezen mozgott... és csendesedjétek, széla. Ez éjjel aludni fog, mint a bunda. A hold bejött az ablakon és ide-oda bolyongott a szobában. Ma ez nem bántotta Sulemet. A kisgyerek panaszosan nyöszörgött, fel-felsirt, ez sem zavarta. Már a szidravars se zümmögött benne, nagy-nagy csend volt. Hangot hallott s a hang távolról érkezett. De közeledett, egyre közeledett, már megkapaszkodott a fülemben, már-már értette is.

— Alszol, Sulem?

Sokáig tartott, amig felelt Malkele. Amikor felelt végre, megriadt a tulajdon hangjától.

— Nem alszom, Malkele. Van valami?

— Még nincs semmi, Sulem. Még semmi. Csak...

— Csak...

(Folytatjuk.)

UJ KELET Legújabb hírek

Az angol alsóház vitája (Első oldali cikkünk folytatása.)

— Elhatároztuk, hogy tanácskozásokat fogunk kezdeni Keletafrika szudáni határait illetően. Természetes, hogy ezen a szudáni határtanácskozásokon Egyiptom is részt fog venni.

— Nem rejtettük el sajnálkozásunkat afelőtt, hogy az Olaszország és Franciaország közötti viszony az utóbbi időben megromlott. Kiderült a beszélgetésekből, hogy a főakadály Olaszország és Franciaország között a spanyol kérdés és mindaddig, amíg ez a háború véget nem ér, nincs kilátás a két ország közötti eredményes tárgyalásokra. Mussolini precizította, hogy mielőtt a spanyol háború véget ér, Olaszországnak nincs semmi követelnie Spanyolországtól. Lord Halifaxnak Ciano megismételte, hogy Olaszországnak nincsenek Spanyolországot illetően területi igényei.

Mussolini: „A zsidókérdés nemzetközi kérdés“

Megvizsgáltuk a leszerelés kérdését is és arra a konkluzióra jutottunk, hogy Mussolini a fegyverkezések minőségi korlátozása mellett van, ha majd a körülmények alkalmasok lesznek a kérdés tárgyalására. Világosan kiderült a beszélgetésünkben az is, hogy Mussolini a zsidókérdést nemzetközi kérdésnek tekinti, amelyet nem oldhat meg külön-külön egy-egy állam. A lefolyt beszélgetésből az a meggyőződés alakult ki, hogy Mussolini békét akar. Őnk emlékeznek képviselő wrak, milyen bizonyítékot adott Mussolini békekamaratáról az elmúlt szeptemberben. Ezért fogadtam oly szívesen megújított békenyilatkozatát.

Csehszlovákia új határainak gátálása

Chamberlain ezután a pápánál tett látogatásáról számolt be, majd rátért arra, hogy Mussolini nem habozott kifejezésre juttatni azt a szándékát, hogy Franconak adják meg a hadviselési jogot. Ami Csehszlovákia határait illeti, annak garantálását Mussolini az alábbi három feltételhez kötötte: 1. A csehszlovák alkotmány életbe lépése. 2. Csehszlovákia semlegesítése és 3. a pontos határok kijelölése.

Vita a spanyol kérdés fölött

Ezután vita indult meg az alsóházban a spanyol kérdés felett.

Attlee őrnagy: Az angol népen egyre nagyobb aggodalom veszt erőt amiatt, hogy a többi államok hogyan tekintik Spanyolország sorsát. Az angol nép elítéli a spanyolországi asszonyok és gyermekek szenvedéseit, amelyet a nyílt városok bombázása okoz. Az angol nép egyre jobban látja, mennyire fontos Spanyolország sorsa a szabadság és demokrácia jövője szempontjából. Egyre többen látják be, hogy mindaz, ami eleinte egyszerű spanyol problémának látszott, ma veszedelmes méreteket öltött. A miniszterelnök ur megállapítja, hogy az angol nép egyre nagyobb ellenérzéssel viseltetik ama politikával szemben, amelyet az angol kormány a konfliktusban tanúsított. Neveléses volna az állítani, hogy a katalán offenzívában nem volt döntő szerepe az olasz csapatoknak, mikor ezt maga Olaszország is elismeri.

Ezután a római utat kritizálta Attlee őrnagy.

Chamberlain válasza Attlee őrnagynak

Chamberlain nagy tapsok között lép a tribünre, hogy válaszoljon Attleának:

— Attlee tulajdonképpen a spanyol kérdéssel beszél, hangot adott azonban annak a véleménynek, hogy ellene van Olaszországban tett látogatásomnak. Ami a spanyol ügyet illeti, Attlee felszólalása két részre oszlik. Az egyik az általános politikára vonatkozik, amelyről most nem akarok szólni, a másik a háború borzalmairól, amelynek elítélésében egyetértünk és éppen a spanyol háború borzalmaiból kell látni azt, mennyire szükséges a világkének a megóvása, hogy az egész világot el ne öntse ugyanaz a borzalom.

Lemond Bonnet francia külügy-miniszter?

PARIZS, január 31. Az olasz lapok szombaton Bonnet egy állítólagos nyilatkozatát közölték, amely szerint Olaszország követeléseit csökkenteni kell. Noha hivatalosan megcáfolták a nyilatkozatot, ennek ellenére is komoly feszültség támadt Daladier és Bonnet között. A francia miniszterelnök a nyilatkozattal kapcsolatban felvilágosítást kért a külügyminiszterrel és egyes körök lehetségesnek tartják, hogy a sajtónyilatkozat miatt Bonnet beadja lemondását.

Belgrádba utazott Gafencu külügy-miniszter

A román-jugoszláv barátság értékéről nyilatkozott a külügyminiszter

Bucuresti, január 31. Grigore Gafencu külügyminiszter felesége kíséretében ma reggel tíz órakor Belgrádba utazott. A jugoszláv fővárosban tett látogatása nem hivatalos jellegű. Az állomáson Ducics jugoszláv követ, Kollasz török követ és a külügyminiszterium magasrangú tisztviselői búcsúztatták a külügyminisztert. Gafencu Creteanu meghatalmazott miniszter is elkíséri útjára.

Belgrád, január 31. A Vreme című lap nyilatkozatát közöli Gafencu román külügy-

miniszterrel, aki szerdán érkezik a jugoszláv fővárosba.

— Szerencsémnek tartom, hogy Belgrádba utazhatok, mondotta Gafencu külügyminiszter, — ahol hódolatomat fejezhetem ki a király és a régensherceg iránt és megismerhetem Sztójadinovic miniszterelnököt. A baráti közeledés különösen a szomszédos országok között szükséges, elsősorban tehát Jugoszlávia és Románia között, amelyeknek közös érdekeik vannak.

Capitol Mozgó

Jön!!

Hófehérke és a 7 törpe

A világ legdrágább filmje, mely az öt világ részt csodálatba ejtette!!

Elfogták a brassói öt és fél millió lejes betörés tetteseit

Egy-egy millió lejt kaptak a belérés tettestársai

Bucuresti, január 31. Az OFA brassói fatermelő vállalatnál elkövetett 5 1/2 millió lejes betörés tetteseit sikerült elfogni. A román rendőrség annalesében szereplő eddigi legnagyobb betörés elkövetői közül elsőnek Anghelescu alias Iuda többszörösen börtönviselt egyént fogták el. Ez bevallotta, hogy a brassói betörésben része volt Spiridon Bratu alias Flinthea alias Carpa nevű egyéneknek is, akit Iasi-ban, a Paris szállóban fogtak el, amikor egy Olga Saul nevű prostituálttól át karta venni az addig nála hagyott egymillió lejt kitevő részeseit.

Letartóztatta a rendőrség Iasi-ban Frima és Nicolae Dascalu nevű egyéneket, akiknek tudomásuk volt a betörésről. A banda főnöke, Samuely Saragat Temesváron fogták el. Florea Florescut, a banda egy másik tagját a fővárosban tartóztatták le, aki részeseit, egymillió lejt az egyik bucuresti bankban helyeztetett letétebe. Nincs kizárva, hogy a banda a szóbanforgó bankba is be akart törni és ezért bérelt ott széfet. A betörők közül már csak Dumitru Jidic van szabadlábon. Ő volt az, aki „műszerekkel” látta el a bandát.

Nem lehet indokolás nélkül felmondani munkásoknak

A kolozsvári törvényszék elvi döntése egy munkaperben

Cluj, január 31. Munkaviszály ügyében hozott elvi jelentőségű ítéletet a kolozsvári törvényszék első és negyedik tanácsa.

Az ügy előzményei még 1937 januárjára tekintenek vissza, amikor is a kolozsvári „Orion” fémáru gyár munkásai bérmozgalmat kezdeményeztek fizetések feljavítására. A bérc harc megszüntetése után a gyár tulajdonosi elbocsátott három munkásnőt, akiket a harc beindulásában vétkesnek sejtettek. Természetesen mind a három munkásnőnek kifizették a kötelező felmondási időért járó béreket. Ezek azonban nem voltak megelégedve az ügy elintézési módjával és kártérítési keresetet adtak be a gyár ellen, amely őket — szerintük — jogtalanul és indokolatlanul bocsátotta el állásukból.

A munkabíróság első fokon helyt adott a munkásnők keresetének és fejenkénti 15 ezer lej kártérítés megfizetésére ítélte a gyár tulajdonosait.

Fellebbezés folytán a keresetek a törvényszék első és negyedik tanácsai elé ke-

rültek. Az alperes ügyvédje azzal érvelt, hogy a munkaviszály még az ezelőtt érvényben lévő munkatörvény impériuma alatt történt, amely nem kötelezi a munkaadót a felmondás megindolására. A törvényszék döntése ennek dacára, jóváhagyta a munkabíróság ítéletét és elutasította a fellebbezést. Indokolásában kimondta egybehangzóan mind a két törvényszéki tanács, hogy a munkást nem lehet komoly és igazolt ok nélkül elbocsátani; a törvényhozó szándéka még a hatályon kívül helyezett munkás alkalmazási törvényben sem volt az, hogy a munkaadó indokolás nélkül uccára tehesse munkásait és alkalmazottait. A törvényszék két szekcióját által hozott egyhangú döntésnek igen nagy elvi jelentősége van.

— Tízmillió lejt utaltak ki a buzahányban szenvedő meggyeknek. Bucurestiből jelentik: A buzahányban szenvedő meggyek elállítására tízmillió lejt utaltak ki.

Mindennapi kávé-és teaszükségletét

ATLANTICA-nál

(tulajdonos: HARNIK SANDOR)

szerezze be

Telefonrendeléseket házhoz szállítok. Telefon 22-40. Calea Reg. Ferdinand 1.

A magyar zsidótörvény bizottsági vitája

Budapest, január 31. A képviselőház együttes bizottsága kedden folytatta a zsidójavaslat tárgyalását. Knob Sándor képviselő olyan elhibázott konceptusnak tartja a zsidójavaslatot, amely 700 ezer zsidó sorsát teszi bizonytalanná. Haám Artur természetesen tartja, hogy Knob a javaslat ellen foglalt állást, hiszen ő a liberális világ exponense. Szerinte már az első zsidójavaslatot kellett volna jogerőre emelni. Franz Gusztáv képviselő azért nem ért egyet a zsidójavaslatl, mert az szakit a magyar állam hagyományával. Reinisch Ferenc kijelenti, hogy lehet, miszerint a javaslat törvényerőre emelkedése válságot fog maga után vonni, ennek ellenére életbe kell azt léptetni.

A képviselő kívánatosnak tartja a vegyes házasságok megtiltását, hogy ezáltal megakadályozzák a zsidó és a magyar faj keveredését. Dulin Jenő a független kisgazdapárt nevében megütöközessel állapítja meg, hogy a javaslatot napokon keresztül tárgyalják anélkül, hogy a kormány bármilyen határozatot is hozott volna ebben a kérdésben. A független kisgazdapárt nevében kijelenti a képviselő, hogy a kormány áttetsző taktikájának tudják be a határozathozatal késleltetését és a független kisgazdapárt csak akkor hajlandó résztvenni ezekben a tárgyalásokban, hogy ha a kormány végre a módosítási javaslatokkal is előáll.

Egész Amerika Roosevelt 57-ik születésnapját ünnepelte

NEWYORK, január 31. (Rador.) Az egész ország résztvevett Roosevelt elnök 57-ik születésnapjának megünneplésén. A rendezett ünnepségeken a gyermekparalízis elleni harc számára gyűjtöttek. Az elnök családja körében ünnepelte születésnapját és a rádió át hívta fel a polgárok figyelmét a gyermekhüdes elleni harcra.

Mussolini február 4-ikén tartja meg expozéját

Róma, január 31. Mussolini február 4-ére összehívta a fasiszta nagytanácsot. A fasiszta nagytanács ülésén a Duce nagy beszédet mond, amelynek keretében ismertetni fogja Chamberlain római és Ciano budapesti és belgrádi látogatásának eredményeit. Ugyancsak kitér Mussolini beszéde során a barcelonai győzelem és Hitler beszéde nyomán várható eredményekre is.

— Február 4-ig kell állampolgársági helyzetükről jelentést tenni a bucuresti zsidó ügyvédek. Bucurestiből jelentik: Az ilfovi ügyvédi kamara vezetősége közli, hogy a zsidó ügyvédek állampolgársági iratainak bemutatására kiszabott határidőt szombati, február 4-ig meghosszabította. Az ügyvédek azon kategóriája, amelynek állampolgársági felülvizsgálati eljárása még nincs befejezve, köteles a fenti dátumig folyamatba tett állampolgársági revíziójáról bizonyítványt benyújtani a kamara titkárságának. A kolozsvári ügyvédi kamara elrendelte, hogy zsidó tagjai február 15-ig mutassák be állampolgárságuk revíziójának eredményét.

FRATERNITAS R. T. CLUJ NYOMASA

BUN DE IMPRIMAT